

UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta filozofická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2021

Denisa Vrzáčková

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Vývoj kritické recepce J. H. Krchovského v kontextu druhé generace
českého undergroundu

Denisa Vrzáčková

Bakalářská práce

2021

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa Vrzáčková**
Osobní číslo: **H17164**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Téma práce: **Vývoj kritické recepce J. H. Krchovského v kontextu druhé generace českého undergroundu**
Zadávací katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Zásady pro vypracování

Studentka se pokusí o zmapování a analýzu kritické rozpravy nad dílem J. H. Krchovského. Se zřetelem ke všem relevantním rovinám kritického vnímání a hodnocení uměleckého textu nastíní nejvýraznější tváře dosavadního vývoje tohoto diskurzu – v usazení do širšího kontextu celkového vývoje (resp. jeho kritické recepce) české undergroundové poezie na cestě od samizdatové a exilové produkce do období po roce 1990, resp. do současnosti. V návaznosti na publikaci editorů Viktora Karlíka, Marka Vajchra a Edity Beníškové „U nás ve sklepech“ (Praha: RR, 2013) se zaměří především na básníkovu pozici v druhé generaci undergroundu. Přihlédnuto bude též k relevantním aspektům jeho hudební tvorby (resp. jejích kritických ohlasů).

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích. Praha: Academia, 2008, ISBN 978-80-200-1630-0.

FIALOVÁ, Alena, ed. V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády 21. století v souvislostech a interpretacích. Praha: Academia, 2014, ISBN 978-80-200-2410-7.

MACHOVEC, Martin, ed. Pohledy zevnitř: Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích. Praha: Pistorius & Olšanská, 2008. ISBN 978-80-8753-22-5.

PILAŘ, Martin. Underground: kapitoly o českém literárním undergroundu. Brno: Host, 1999. Studium (Host). ISBN 80-860-5567-1.

KARLÍK, Viktor, Marek VAJCHR a Edita BENÍŠKOVÁ, eds. U nás ve sklepě: Antologie poesie druhé generace undergroundu. Praha: Revolver Revue, 2013. ISBN 978-80-87037-56-0.

ŠVEHLA, Marek. Magor a jeho doba: život Ivana M. Jirouse. Praha: Torst, 2017. ISBN 978-80-7215-555-2.

JIROUS, Ivan Martin, PETRUŽELKOVÁ, Adéla, ed. Magorova oáza. Praha: Torst, 2019. ISBN 978-80-7215-587-3.

ONUŠEROVÁ, Edita a Terezie POKORNÁ, eds. Magorova konference: k dílu I. M. Jirouse. Praha: Revolver Revue, 2014. ISBN 978-80-87037-62-1.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Ivo Říha, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2019

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. listopadu 2021

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2019

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29. 11. 2021

Denisa Vrzáčková

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří mě při psaní mé bakalářské práce podporovali. Největší poděkování patří samozřejmě vedoucímu práce PhDr. Ivovi Říhovi Ph.D., za věnovaný čas, a hlavně za neuvěřitelnou trpělivost, kterou se mnou při psaní této práce měl.

Anotace

Cílem bakalářské práce je zaznamenání kritických ohlasů na tvorbu J. H. Krchovského. Primárně se jedná o období od roku 1990 po současnost. Práce rovněž zmiňuje stručnou historii českého undergroundu a období po něm. Kromě básnických sbírek je zde obsažen kritický ohlas na hudební a okrajově výtvarnou složku.

Klíčová slova

kritická recepce, underground, samizdat, neodekadentní poezie

Annotation

The aim of bachelor thesis is to record the critical reception of J. H. Krchovský's work. Primarily it is in period since 1990 up to present. The thesis also mention concise history of czech underground and the period afterwards. There are also included the musical and partly fine art among the poetry books.

Keywords

critical reception, underground, samizdat, neodecadence poetry

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 UNDERGROUND.....	3
2 OBDOBÍ PO ROCE 1990.....	7
2.1 Nakladatelství, periodika a autoři let devadesátých	8
2.2 Krchovský v kontextu undergroundu a vlastní tvorby.....	10
3 KRITICKÁ RECEPCE	13
4 KRITICKÉ OHLASY	15
4.1 Samizdat a exil.....	15
4.1.1 Kritický sborník	15
4.1.2 Vokno.....	16
4.2 Poezie po roce 1990	17
4.2.1 Noci, po nichž nepřichází ráno	17
4.2.2 Leda s labutí.....	20
4.2.3 Dodatky.....	21
4.2.4 Básně	22
4.2.5 Vše nejlepší.....	24
4.2.6 Poslední list.....	25
4.2.7 Nad jedním světem.....	27
4.2.8 Mladost – radost.....	28
4.2.9 Básně sebrané	30
4.2.10 Dvojité dno	31
4.2.11 Singer/Krchovský	34
4.2.12 Já už chci domů.....	35
4.2.13 Tak ještě jedno jaro tedy	37
4.2.14 U nás ve sklepech	37
4.3 Próza.....	39
4.3.1 Jakoby	39
4.4 Hudba	40
4.4.1 Šílenství.....	40
4.4.2 Naposled.....	42
4.4.3 Jakože vůbec nic	43
ZÁVĚR.....	45
BIBLIOGRAFIE.....	49

ÚVOD

V této bakalářské práci se pokusím o zaznamenání vývoje kritické recepce díla J. H. Krchovského. Pro uvedení do dané problematiky nejprve uvedu stručnou historii undergroundu, který se na českém území soustřeďoval hlavně v Praze. Zmíním jeho hlavní aktéry, činnosti a tvorbu na které bylo toto uskupení neoficiální kultury postaveno.

Druhá kapitola bude následným pokračováním, již porevolučního období. Toho, co se na českém knižním trhu událo, a jak rychlý vpád do svobody vypadal. Zde je vyhrazena jedna podkapitola pro nakladatelství a periodika, která jsou s tématem této bakalářské práce spjata. V případě nakladatelství půjde o ty významnější na našem knižním trhu po roce 1990, a pak o nakladatelství jako je např. *Host*, které je o nic méně významné, ale rovněž jsou zde ve velké míře vydávány knihy J. H. Krchovského. Díky básnickově oblíbenosti jsou nějaké tituly vydávány dokonce opakovaně. U periodik je vypsáno pár vybraných, které souvisí s daným tématem. Konkrétně například *Revolver Revue* a rovněž další, ve kterých byly kritické ohlasy na Krchovského napsány. Další podkapitolou je několik informací o J. H. Krchovském, v kontextu období undergroundu a jeho tvorby.

Třetí kapitolou pak bude kritická recepce, konkrétně teoretická polemika nad tím, jak budu postupovat v následném výzkumu. Jak jednotlivé kritiky a recenze seřadím a z kterých periodik budou sesbírané kritiky vůbec rozebírány. Především objasním, co přesně budu zkoumat. Tedy, že kromě výborů, sborníků a sbírek básní poznamenám i sepsanou prózu. Přestože se jedná o jednu knihu, je důležité ji zmínit. S tím, jak hluboko je Krchovský ve veřejném povědomí zakořeněn jako básník, a to výborný, je dobré ho představit i v jiném světle. Dále taky půjde o zhudebněné texty, primárně ním samým. Stěžejní dělení tedy bude na kritickou recepci před rokem 1989 a po něm.

Konkrétně zaznamenám ohlasy z období před rokem 1989, kde jedinou možností samotného autora a jeho přátel z okruhu undergroundu, bylo možné svou tvorbu vydávat pouze ineditně. Zpravidla byli vydáváni v samizdatu, někteří rovněž v exilu. O Krchovském se mi z této fáze příliš recenzí nalézt nepovedlo, přesto bych ráda zmapovala alespoň malé množství, které se podařilo dohledat. Konkrétně se jedná o statě z *Kritického sborníku* a *Vokna*.

Podstatně rozsáhlejší kapitolou budou kritické ohlasy po roce 1990. Ty budou ještě zvlášť dělené na poezii, prózu a zhudebněné básně. Řazení jsem u jednotlivých kapitol zvolila chronologické, neb se mi zdálo nejlogičtější. V poezii je ještě zařazena kniha antologie *U nás*

ve *sklepě*, která obsahuje výbor poezie a výtvarného umění druhé generace českého undergroundu. V próze pak uvedu knihu krátkých próz *Jakoby* z loňského roku. Pro zpracování hudebních recenzí jsem se rozhodla, protože muzika k undergroundu neodmyslitelně patří. U nich se pak budu soustřeďovat jen na jejich určitou část. Konkrétně se v kritické analýze bude soustředit na album *Šílenství*, které zkompletoval s Milanem Hlavsou v roce 1999, a na jeho vlastní kapelu Krch-off band, s kterou nahrál už dvě alba.

Cílem této bakalářské práce bude, jak samotný název napovídá, pokus o zachycení vývoje kritické recepce na jednoho z nejčtenějších a nejoblíbenějších žijících básníků na našem území. Vynasnažím se rozebrat nejčastější znaky a témata Krchovského poezie, kterých si v kritikách a recenzích nejčastěji všímají. Rozeberu rysy jeho tvorby, které jim naopak určitým způsobem vadí nebo nevyhovují. Zkusím rovněž najít něco, čeho si třeba v kritické recepci nemuseli povšimnout. Pokusím se rovněž zaznamenat množství jednotlivých ohlasů u dílčích sbírek, výborů, sborníků, prózy, hudebních alb a antologie. Je totiž samozřejmé, že o tak oblíbeného českého básníka nebude široký zájem jen mezi čtenáři, ale rovněž mezi kritiky.

1 UNDERGROUND

Zakázané umění, které nebylo oficiálně schvalováno státem. Umění, jenž představuje kulturu z podzemí. Přesně proto se koncerty konaly pod podmínkou soukromých akcí, texty se šířily ve strojopisech a obrazy se prodávaly pod cenou, aby měli umělci na volné noze alespoň nějaký výdělek. Doba kulturního temna, kterou mírně prozářila část let šedesátých. Ovšem na úplnou svobodu si museli počkat až na dobu po Sametové revoluci v roce 1989.

Jak underground na našem území vznikl a kdo byli jeho hlavními aktéry, má vcelku jednoduchou odpověď. První jméno, které snad i lidem, co o „androši“ nemají ponětí, vyvstane na mysli, je Ivan Martin Jirous, přezdívaný Magor. Ten se jako výborný řečník a velice vzdělaný člověk na poli umění začal obklopotvat významnými lidmi, kteří později většinou také nepatřili do oficiální umělecké sféry. Při studiích kunsthistorie navštěvoval byt Padrtových, Jirousova bratrance a jeho ženy. Potkal spoustu zajímavých lidí a ty rozšiřovali jeho obzory a vzdělávali ho primárně ve světě malířství.

U výtvarného umění všechno také začalo. Až později pronikl Jirous do hudby, a ještě později do literární tvorby. Byl velice zajímavou osobou, která dokázala zaujmout. Není divu, že měl kolem sebe tolik přátel i známých. Postupně k němu inklinovalo čím dál víc lidí. Hlavně, když konal funkci manažera v kapele The Plastic People of the Universe.

Středobodem dění v undergroundu byla rozhodně hudba. Společně se svou první ženou Věrou, sestrou Zorkou a jejím manželem Janem Ságlem začali tvořit výtvarnou součást koncertů The Primitives Group. V této kapele již tehdy hrál Josef Janíček, pozdější člen Plastiků. Jejich představení byla plná pyrotechniky, převleků a různých výzdob s promítanými diapozitivy. Věra Jirousová jim tematicky malovala obličej. Své tváře měli dokonce odlité v sádře a vystavené při každém koncertě na pódiu. Koncerty se konaly v době, kdy nebylo ještě zakázané vystupovat, nebyla potřeba povolení, přehrávky a už vůbec umělci nemuseli ustupovat v tom, čemu věřili a co je doopravdy bavilo. S blížícím přirostřováním podmínek a s nástupem normalizace členové The Primitives Group postupně emigrovali do zahraničí. V té době se začíná uskupení Magora a Věry Jirousových, Zorky a Jana Ságlových soustřeďovat okolo Plastiků.

Když se Magor Plastiků ujal, byli to většinou kluci, kteří stěží dodělali střední školu, právě proto, že nepřistoupili na tehdejší nesmyslná pravidla, jako se ostříhat, což byl v dobách establishmentu problém. Neostříhaní muži byli označováni jako „máničky“. Pro režim byli „nepohodlní“. Kontrolovali jim občanky, kdykoliv je potkali. Byli označováni za hrozbu,

dopředu se předpokládalo, že nepracují. Za minulého režimu musel pracovat každý. Lidé, co nepracovali byli trestně stíháni. Kdo neměl v občance razítko od zaměstnavatele, byl považován za „příživníka“. Žádná finanční pomoc pro lidi bez práce neexistovala. V hospodách či restauracích je kolikrát odmítali obsloužit. Z práce je kvůli dlouhým vlasům i vyhazovali. Je to absurdní představa, že za účes mohli lidi diskriminovat a za hudbu nebo básnickou sbírku následně zavírat do vazby.

Svatby, oslavy, kde Plastici později hráli, různá umělecká setkání byla provázána hudbou. Příznivci undergroundu byli členové bigbítových kapel, spisovatelé, umělci, ale i obyčejní lidé, kteří se zkrátka nechtěli podříditi systému. The Plastic People of the Universe zpívali zpočátku jen anglicky. Přejímali písně od Velvet Underground, Franka Zappy, The Fugs a také The Doors, později přece jen začali hrát český repertoár. Texty jim pak začal psát Egon Bondy nebo samotný Milan Hlavsa, přezdíváný Mejla. Ten byl spolu s Jirousem považován za silnou dvojici v okolí kapely i mimo ni. I když se zpočátku Plastici převlíkali do hábitů a jiných kostýmů, potom od toho upustili. Prý také proto, že když Paul Wilson nastoupil jako zpěvák, přišlo mu to trochu hloupé. Ten rovněž upozornil na chybu v názvu „The Plastic People of Universe“, a následně správně doplnili člen.

Mezi důležité aktivity patřili i land-artové happeningy Zorky Ságlové, Magorovy sestry. Jeden z posledních byl právě s Fafejtvými kondomy Primeros. S pořádnou sbírkou prezervativů odjeli účastníci akce na rozpadlou tvrz u České Lípy, kde kondomy nafukovali a pouštěli jako balónky z oken do okolních krajin.¹ Video z *Pocty Fafejtovi*, jak se tato událost nazývala bylo i s audiem Magorových labutích písní promítány v Pardubickém Divadle 29. Hudbu doplnili Agon Orchestra a hosté & Chris Cutler. Celá událost se nazývala *Pocta Magorovi* a konala se 22. října 2018. Kromě Zorky tvořil další umělecké happeningy Milan Knižák. Jako jeden, kde u Pražského hradu na sebe skládaly chleby do pyramidy a málem byl za to zavřen. Vše se vysvětlilo. Postavilo se za něj několik umělců. Mezi nimi byl i Jindřich Chalupecký ze Skupiny 42.

Bliže k Ivanovi Magorovi Jirousevi, je třeba podotknout, že byl bezesporu nejdůležitější osobou při formování undergroundu na našem území. I když platil za velmi svéráznou osobu, s kterou si není radno zahrávat. Od rocku, přes výtvarné umění až k literatuře spojoval uskupení stejně smýšlejících lidí po dlouhá léta. Za svou činnost byl několikrát vězněný. Mezi jeho

¹ Pod tou legendární postavou jsem si stěží dokázal představit někoho živého. ŠVEHLA, Marek. *Magor a jeho doba: život Ivana M. Jirouse*. Praha: Torst, 2017, s. 206. ISBN 978-80-7215-555-2.

nejznámější literární díla můžeme řadit básnické sbírky *Magorův ranní zpěv* (1975), *Magorovy labutí písně* (1985), které psal ve Valdickém vězení, jedná se o autentické zážitky a považují se za vrchol jeho tvorby, *Magorova Vanitas* (1999), *Rok krysy* (2008) a mnohé další. Ve vězení kromě zmiňovaných *Magorových labutích písní* sepsal pohádky svým dětem, které nesou název *Magor dětem*.

Jak už jsem zmiňovala, dalším významným členem undergroundu byl Egon Bondy, vlastním jménem Zbyněk Fišer. Ten je známý pro své dílo, ale bohužel i pro spolupráci se Státní bezpečností. Minulý režim byl dobou, kdy lidé udávali své nepřátele a naneštěstí i přátele, jak tomu bylo i v tomto případě. Ovšem po stránce literární mu nejde jeho zásluhy upřít. Byl součástí samizdatové edice *Půlnoc*. Pro *Plastiky* a další napsal nespočet textů. Vydal ještě samizdatově *Poznámky k dějinám filozofie*.² K formování undergroundu dopomohl i utopický román *Invalidní sourozenci*.

Kromě již zmíněných pak nelze nejmenovat Vratislava Brabence, Josefa Janíčka a Jiřího Kabeše. Ti stále hrají v kapele The Plastic People of the Universe. Ovšem odděleně. Jednu část *Plastiků* tvoří Brabenec s Janíčkem, druhou pak Kabeš. Dále pak Milana Knižáka s jeho uskupením *Aktual*. A spoustu dalších.

Zatímco se o *Plastiky* začali zajímat zahraniční novináři, místní establishment je začal zavírat a členové The Plastic People of the Universe se dostávali do politické sféry, aniž by pravděpodobně chtěli, formovala se zde mladší generace příznivců undergroundu. Sem redakce *Revolver Revue* řadí Víta Bruknera, Tonyho Ducháčka, Víta Kremličku, J. H. Krchovského, Karla Malíka, Lud'ka Markse, Ewalda Murrera, Petra Placáka, Martina Sochu, Filipa Topola, Jáchyma Topola a Annu Wágnerovou.³ Jedná se o skupinu autorů, kteří se narodili v šedesátých letech a v době normalizace stihli ještě debutovat. Samozřejmě tehdy ještě v samizdatu, jinak tomu být ani nemohlo. Pokud se to ovšem nějakému z autorů nepovedlo ještě exilově. Je to hlavním důvodem, proč po roce 1990 nevychází básnické sbírky, nýbrž celé výbory a sborníky.

K autorům narozených v šedesátých letech, konkrétně ke Krchovskému, J. Topolovi, V. Kremličkovi, P. Placákovi a L. Marksovi se v kapitole *Mladí a mladší* uvádí „*Je jim společný syrový, neuhlazeně autentický pohled na realitu, kritický despekt vůči společenským normám,*

² Egon Bondy: Kořeny českého literárního undergroundu v letech 1949-1953. MACHOVEC, Martin. *Pohledy zevnitř: Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích*. Praha: Pistorius & Olšanská, 2008, s. 67. ISBN 978-80-87053-22-5.

³ KARLÍK, Viktor, Marek VAJCHR a kol. *U nás ve sklepě: Antologie poesie druhé generace undergroundu*. Praha: Revolver Revue, 2013. ISBN 978-80-87037-56-0.

*mnohdy ostrá ironie nebo přímočaře formulovaný vztah k Bohu... vypjatá stylizační gesta.*⁴
Což je i dobrým popisem pro samotnou poezii undergroundu.

Proces s Plasty na koncertu v Českých Budějovicích v roce 1974 a následně další incident s The Plastic People of the Universe, DG 307 a ještě severočeskou kapelou Hever and Vazelína, který je známý, protože bylo zavřeno do vězení přes 20 lidí, vedl k Chartě 77. Za underground se postavili politici i spisovatelé. Mezi nimi byl hlavně Václav Havel, Jiří Němec, Jan Lopatka a spousta dalších. Charta brojila proti místním podmínkám nastoleným establishmentem, dožadovala se dodržování lidských a občanských práv. Spousta členů undergroundu byla donucena k emigraci nebo byli vyhoštěni.

Underground má na našem území pořád silné zastoupení. V roce 1979 je Františkem Stárkem založen časopis *Vokno*. Ten rozšiřuje undergroundové texty. V emigraci ve Vídni Zbyněk Benýšek zakládá časopis *Paternoster*, který dále rozšiřuje české texty a přejímá zároveň i z jmenovaného *Vokna*. *Revolver Revue* vydávané zpočátku pod názvem *Jednou nohou* se soustřeďuje právě na autory debutujících v letech osmdesátých.⁵

⁴ Mladí a mladší. FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády 21. století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014, s. 53. ISBN 978-80-200-2410-7.

⁵ Český underground - geneze a přítomnost hnutí. JIROUS, Ivan Martin, PETRUŽELKOVÁ, Adéla, ed. *Magorova oáza*. Praha: Torst, 2019, s. 107-108. ISBN 978-80-7215-587-3.

2 OBDOBÍ PO ROCE 1990

S velkým zlomem, který přichází v roce 1989, se věci zcela mění. V devadesátých letech se všechno rozvolňuje, všechno se konečně smí. Konečně k nám proniká vliv západních kultur ve velkém. Nejen potajmu, kdy přes hranice ti šťastnější s výjezdni doložkou dovážejí knihy a LP o kterých by se na našem území mohlo běžnému občanovi jen zdát.

Prvotní euforie nezná mezí. Po čtyřiceti letech, kdy v této zemi vládl odporný a věčně zastrašující establishment, se není čemu divit. Protože, kdo se nepřizpůbil, nemohl nic. Dochází k zrušení třech proudů, které byly vytvořeny minulým režimem. Jednalo se o *oficiální proud*, kde se mnohdy vydávaly agitační nebo hojně cenzurovaná díla. Ta musela vyhovovat režimu. Pak už zbývaly jen dva. A to proudy *samizdatový* a *exilový*. Jedná se o literaturu na našem území zakázanou. Přesně v nich tvořili i členové undergroundu. Protože jak pronesl sám J. H. Krchovský v rozhovoru pro *Revolver Revue* a jejich knihu *U nás ve sklepě*: „*Naopak jsem cíleně psal tak, aby moje básně byly oficiálně zcela nepřijatelné, či alespoň nepoužitelné. Jejich nepublikovatelnost mi byla výchozí normou a kritériem.*“⁶ Smysl undergroundu právě svými „podzemními texty“ začínal, tajnými koncerty a „bytovými čteními“ pokračoval, a v oficiálních sférách před rokem 1989 také končil.

Na začátku devadesátých let vzrostl celkový zájem o literaturu. Překvapivě i o poezii samotnou, ten ale rychle pominul. Takový nezájem žádný jiný z literárních směrů zdaleka nepotkal. Různými polemikami, proč se vytrácí určitá úroveň a jakou má vůbec nynější básník úlohu, se zabývaly časopisy jako např. *Tvar*, *Host*, *Literární noviny* a další.⁷

V období 1996 až 2000 se pořádala setkání básníků a kritiků na hradě Bítov. Ty pořádali Jiří Kuběna a Martin Reiner. J. H. Krchovský na Bítově roku 1996 pronesl: „*Básníci sami svou nestřídmostí, zoufale malou měrou soudnosti a sebekritičnosti zdevalvovali své jméno i jméno Poezie, a to dokonale a dlouhodobě, [...] Jak hodně ji zřídili, a přitom jak málo plodů své vesměs neopětované lásky – sebelásky dokázali vynést na světlo boží a uchovávat při životě v touze po vlastní nesmrtelnosti.*“⁸ Krchovský je jako jeden z mála, jehož poezie se těšila v devadesátých letech velkému ohlasu. Bylo nutné vydané výběry a sbírky uspořádat nejen

⁶ J. H. Krchovský. KARLÍK, Viktor, Marek VAJCHR a Edita BENÍŠKOVÁ, ed. *U nás ve sklepě: Antologie poesie druhé generace undergroundu*. Praha: Revolver Revue, 2013. str. 208. ISBN 978-80-87037-56-0.

⁷ SOVA, Antonín, ed. „Básník dnes znamená hovno.“ HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 39. ISBN 978-80-200-1630-0.

⁸ Tamtéž. str. 41.

v dotiscích, ale i dalších vydání. Což vlastně přetrvává dodnes. Není nejčtenějším básníkem pro nic za nic.

Problémem byl nastupující internet, takzvané „studené neosobní medium“. Najednou se dalo publikovat snad cokoli bez jakýchkoliv obtíží, dokonce anonymně. Poezie tedy kolikrát za moc nestála. Jedná se o velký rozdíl, skok, možná téměř naprostý opak. Pokud chtěl autor publikovat před rokem 1990, musel psát politické agitky nebo nezávadné texty, které byly kolikrát jen průměrné, někdy ani to ne. Poezie, která se vymykala, nemohla být vydávána. Od toho tu byla literatura samizdatová a exilová. Proto se pravděpodobně po roce devadesát objevuje takové nadšení z jednoduché dostupnosti různorodých textů. A i když zpočátku lidé prahli po minulým režimem zakázaných textech, rychle se preference čtenářů začaly ubírat jiným směrem – hudební klipy, reklamní slogany, sms.⁹

Konečně se začíná literatura z podzemí dostávat do podvědomí, může být vydávána oficiálně. Proto se rozmáhají různá literární čtení a besedy. Na ta jsou čím dál víc zváni autoři, kteří byli establishmentem potlačováni a bylo jim bráněno v jejich literární činnosti. Mezi ně patří I. M. Jirous, J. H. Krchovský a samozřejmě i další.

2.1 Nakladatelství, periodika a autoři let devadesátých

Po roce 1989 vznikají soukromá nakladatelství. Ta státní ovšem ve většině případech zanikají. Mezi ně patří i *Melantrich*, který vznikl již na počátku 20. století. Mezi ta nejvýznamnější, která vydávají knihy dodnes a přežila dobu let devadesátých, která svou neúměrnou výší vedla k vysoké selekci v letech následujících. Stojí za to jmenovat právě nakladatelství *Host*, už přesně kvůli J. H. Krchovskému, kterého *Host* vydává dodnes. Toto nakladatelství přišlo s cílem přinášet „nová, kontroverzní a experimentální“¹⁰ díla. Kromě Krchovského začala v devadesátých letech vydávat Jana Křesadla nebo Pavla Řezníčka.

Dalším Brněnským nakladatelstvím je pak *Atlantis*. To zpočátku vydávalo exilové nebo za normalizace nepublikující autory. Například je mezi nimi Milan Kundera, Petr Kabeš,

⁹ SOVA, Antonín, ed. „Básník dnes znamená hovno.“ HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 40-42. ISBN 978-80-200-1630-0.

¹⁰Nakladatelské cesty. HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 28. ISBN 978-80-200-1630-0.

Ludvík Vaculík nebo Jiří Kratochvíl. Dále tu bylo nakladatelství *Český spisovatel*. To se soustředilo na autory vcelku opomíjené a nabízelo šanci autorům novým. Z těch „opomíjených“ jde o Arnošta Lustiga, Emila Juliše, Josefa Hiršala nebo Ivana Klímu. Jedním z nových autorů byl Michal Viewegh, na kterého narážím později v Krchovského medailonu o úspěšnosti českých spisovatelů. V neposlední řadě vydávalo nakladatelství *Český spisovatel* různé edice, právě Jindřicha Chaloupeckého, Jana Grossmana, Jana Lopatku a například dále Lubomíra Doležala. Ty vycházeli v edici *Orientace*. Kromě toho vyšlo v edicích i dílo Jana Zahradníčka a Jiřího Ortena. Velice dobře se prosadilo nakladatelství Viktora Stoilova, které se nazývá *Torst*. Toto nakladatelství vydávalo memoárovou deníkovou literaturu Jana Zábrany, Josefa Knapa nebo Ivana Diviše. Dále se pak zasloužilo o úplné vydání kompletního díla Ivana Martina Jirouse, Václava Havla, Karla Kryla a dalších. Za zmínku stojí i Malá řada kritického myšlení, kde šlo o několik autorů, mimo jiné o Jiřího Trávnička, Josefa Vohryzka nebo Alexandra Sticha. Dílo Egona Bondyho vydalo nakladatelství *Pražská imaginace*, které již bohužel zaniklo.¹¹

Ani s časopisy a revue tomu nebylo jinak. I těch byla poměrná spousta. Vyjmenuji tedy některé, které shledávám jako podstatné pro tuto bakalářskou práci. Třeba právě proto, že z nich potřebné kritiky čerpám nebo s tématem v širším, někdy i úzkém poměru souvisí.

Jako první tedy zmíním *Revolver revue*, které vycházelo samizdatově již od roku 1987. Dříve působilo pod názvem *Jednou nohou*. To se pod taktovkou Viktora Karlíka a Marka Vajchra soustředí nejen na literaturu, ale také na výtvarné umění. Dílo propojuje vždy se životem jeho autora. Od roku 1995 je součástí také *Kritická příloha*.¹² Jedná se aktuálně o čtvrtletník, který vychází ještě s přílohou *Jedna věta*. Potom s návazností na nakladatelství Host vychází také literární stejnojmenný časopis *Host*. Ten zpočátku vycházel čtvrtletně, potom dvouměsíčně a nyní je to měsíčník. *Host* v samizdatu vychází od roku 1985. Dnes je měsíčník plný zajímavých rubrik. Kromě kritik, recenzí, poezie je zde vždy profil nějaké významné osoby. Najdeme zde články o architektuře a umění, třeba i filmovém. Ale primárně si uchovává své dobré jméno literární revue. *Kritický sborník*, který vznikl v roce 1981, mapoval kromě jiného český samizdat.¹³ Literární noviny, které se snažily po roce 1990 navázat na původní stejnojmenný časopis ze šedesátých let. Od počátku devadesátých let obsahují informace jak

¹¹ Nakladatelské cesty. HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 28-29. ISBN 978-80-200-1630-0.

¹² Časopisy a revue. HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 31. ISBN 978-80-200-1630-0.

¹³ Tamtéž.

z tuzemska, tak ze zahraničí. Kromě kultury se například zabývají i otázkou společnosti a ekologie.

2.2 Krchovský v kontextu undergroundu a vlastní tvorby

J. H. Krchovský, vlastním jménem Jiří Hásek, se narodil v Praze roku 1960. Bylo snad už téměř „zákonem“, že každý správný člen undergroundu pocházel právě z Prahy. Karlík s Vajchrem a celá redakce Revolver Revue jej řadí do druhé generace undergroundu. Myslím si ale, že takové vymezení je velice těžké postihnout. Ano, má jít o autory, co se narodili v šedesátých letech a následně v letech sedmdesátých a osmdesátých debutovali.¹⁴ Pokud tedy potřebujeme teoreticky rozdělit tak zřejmý celek, tohle je asi jediný způsob, který se nabízí. Tedy, dělit je dle toho, kdy a kdo začal tvořit.

V teorii to možné je, v praxi nikoliv. Lidé se potkávali a tvořili pospolu bez ohledu na věk, na který je tady odkazováno. Dobrým příkladem, kterým se budu ještě dále v této bakalářské práci zabývat je právě album *Šílenství*, kde většinu textů napsal právě J. H. Krchovský a o hudbu se zasloužil Mejla Hlavsa. Ten začínal s The Plastic People of the Universe ještě v letech šedesátých, kde chvíli měli tu možnost být oficiální kapelou, než nastala doba kulturního temna po roce 1968 a establishment nastolil normalizaci.¹⁵

J. H. Krchovský, pseudonym, který si myslím, je třeba trochu vysvětlit. Vždy jsem si myslela, že *J. H.* je pouze zkratkou jeho vlastního jména *Jiří Hásek*. Ovšem, byla jsem vyvedena z omylu. Možná ne úplně zcela. Lze obě varianty brát jako možné a opravdové. Tedy, že *J. H.* značí kromě jeho vlastního jména také spojení „*jako host*“ na tomto světě. Pseudonym *Krchovský* se pak už dokonale nese v duchu jeho poezie.¹⁶

O Krchovském se ví, že je jediným českým básníkem, který se uživí svým psaním. Záleží o jak moc skromný život se jedná. Ovšem nikdo jiný se touto výsadou v naší vlasti pochlubit nemůže. Na českém knižním trhu se primárně literární činností žíví opravdu malé procento autorů. A když už se podaří a čtenáři si nějakého autora oblíbí, jedná se o spisovatele

¹⁴ Ke sklepu klíč. KARLÍK, Viktor, Marek VAJCHR a Edita BENÍŠKOVÁ, ed. *U nás ve sklepě: Antologie poesie druhé generace undergroundu*. Praha: Revolver Revue, 2013. str. 10. ISBN 978-80-87037-56-0.

¹⁵Národ možná na kolenou je, ale my ne. ŠVEHLA, Marek. *Magor a jeho doba: život Ivana M. Jirouse*. Praha: Torst, 2017. str. 110-111. ISBN 978-80-7215-555-2.

¹⁶ J. H. Krchovský: Noci, po nichž nepřichází ráno. HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 95. ISBN 978-80-200-1630-0.

písičího prózu. Tento ve většině případů mainstream (tedy střední proud) je pak mnohdy dost průměrnou, dokonce podprůměrnou literaturou. O to úctyhodnější úspěch nejčtenějšího a nejoblíbenějšího básníka J. H. Krchovského na trhu je.

Krchovský oficiálně debutoval výběrem *Noci, po nichž nepřichází ráno* roku 1991, který byl složen ze sedmi samizdatových sbírek a z několika nových básní.¹⁷ „Dvorním nakladatelem“ J. H. Krchovského je právě Brněnské nakladatelství *Host*. Příležitostně jej vydávalo nakladatelství *Větrně mlýny*, to v roce 2005 převzalo nakladatelství kulturní revue *RozRazil*, které se věnuje např. festivalu Měsíc autorského čtení.¹⁸

Mezi hlavní motivy Krchovského poezie v jeho tvorbě je spousta funebrálních motivů. Mezi klíčová témata Krchovského poezie patří smrt, marnost jakéhokoliv snažení. Tomu napovídá už samotný autorův pseudonym *Krchovský*. Kromě jiného si můžeme všimnout s nejistotou sebou samým, tedy nejistotou vlastní identity. Tragično se velice často prolíná s komičnem. Ve většině básní se děj nečekaně zastaví. To dává šanci vyniknout trapnosti celé situace. Krchovský přísně dodržuje rytmické a rýmové struktury. „*Rým je založen buď na protikladu vysokého a nízkého: Ach, život je tak trapný, Bože/ jak uprdnutí do soulože. Nebo na protikladu jazykových a významových úrovních: mementem – cementem, unikum – kurníku, smrt – prd, na pochvě – Pán Boh vie.*“¹⁹

Když se podíváme na názvy samotných sbírek, působí v určitých případech jako oxymóron. To je například básnická sbírka *Bestální něha*. Samotné básně už většinou názvy nemají. Snad kvůli výstavbě textu. Vždy je zde nějaká pointa, ta je buď vcelku absurdní či vtipná, v mnoha případech obojí. Krchovský je známý pro svůj černý humor, kterým rozhodně nešetří.

V osmdesátých letech se mezi hlavní představitele mladé generace českého undergroundu (*dle Revolver Revue – druhé generace*) řadí s J. H. Krchovským i Jáchym Topol, Petr Placák a Luděk Marks. Právě v případě Krchovského a Markse vzniká „*neodekadence*“.²⁰

¹⁷ J. H. Krchovský: *Noci, po nichž nepřichází ráno*. HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 95. ISBN 978-80-200-1630-0.

¹⁸ Nakladatelství. FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády 21. století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014, s. 18-19. ISBN 978-80-200-2410-7.

¹⁹ J. H. Krchovský: *Noci, po nichž nepřichází ráno*. HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, s. 96. ISBN 978-80-200-1630-0.

²⁰ Tamtéž, s. 97.

Kromě stylu psaní pojem dekadenta přizívuje ještě tak známá a typická fotografie na jeho sbírkách. Viz např. *Básně sebrané*

Obrázek 1: J. H. Krchovský,
©Ivan Pinkava

Jeho básně jsou mnohdy zhudebňované. Jak už zmiňovaným Mejlou Hlavsou, tak kapelami Hudba Praha, Echt!, O. P. N, The Plastic People of the Universe, a dalšími.²¹ Později zakládá kapelu vlastní. Ta nese název J. H. Krchovský a Krch-Off band. Vydala již dvě alba. První v roce 2008, nese název *Naposled*. Zde si může kdokoliv poslechnout výborné sklady jako *Jako vloni*, *Vlak jede krajinou*, *Epitaf* a ještě dvanáct dalších. Druhé album *Jakože vůbec nic* vydali o sedm let později, tedy v roce 2015.

²¹ KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010, s. 377. ISBN 978-80-7294-356-2.

3 KRITICKÁ RECEPCE

Kritiky a recenze psané o J. H. Krchovském, jako dekadentní personě, jako básníkovi plném lyriky, utrpení a zdárného humoru začínáme registrovat až po roce 1990. První kritika o jeho oficiálně vydaném díle, která se mi povedla nalézt, byla samozřejmě z „polistopadového období“. Bylo tomu tak až tři roky po revoluci, tedy z počátku jara 1992. Dá se logicky očekávat, že do podvědomí nejen zájemců o underground se dostal až po svém oficiálním debutu, kdy už nebylo zapotřebí jeho básně vydávat v samizdatu nebo dokonce exilu.

V samizdatu debutoval dvojsbírkou *Zamilovaný dement/Nové valčíky*. Tak tomu bylo v roce 1985. Kromě této jeho prvotiny byly jeho básně uvedeny v mnoha sbornících mezi lety 1986 až 1991. Z let osmdesátých jsem dohledala pouze tři kritiky. Z exilových záznamů jsem se díky velice vstřícné spolupráci s knihovnou Libri Prohibiti dobrala ke třem zmínkám o Krchovského vydaných básní v různých sbornících.

Ústředním tématem této bakalářské práce je samozřejmě kritická recepce. Ovšem, kritika je psána právě na jeho oficiálně zveřejněná díla. Je pravdou, že i když v samizdatu kritiky uváděny byly, nepovedlo se mi jich najít konkrétně na J. H. Krchovského mnoho. Sám je kolikrát jen zmiňován ve výčtu více jmen, v jednom případě i se špatným přepisem. O tom však později.

V devadesátých letech se kritiky na jeho dílo rozmáhají. V této bakalářské práci budu pracovat s necelou sedmdesátkou pramenů, která se týká recepce od let devadesátých po současnost. Nejčastěji je jeho jméno zmiňováno ve dvou literárních periodikách. Jako první je jistě třeba zmínit brněnský literární časopis *Host*. Už právě proto, že Krchovského dílo je vydáváno ve stejnojmenném nakladatelství *Host*. Jedná se o zhruba dvacet kritik. Druhým periodikem s podobným počtem zmínek na jeho dílo je v *literárním obtýdeníku Tvar*. V průběhu let se jeho tvorbou zabývají nejvíc. Dál samozřejmě dané kritiky a recenze samozřejmě můžeme najít ve spoustě jiných časopisech, revue, novinách. Za zmínku jistě stojí *Souvislosti*, *Literární Noviny*, *Babylon*, *Psí víno*, *Voknoviny*, *Kritická příloha Revolver Revue*, *Lógr*, *A2* a spousta další.

Kromě kulturních a literárních periodik najdeme recenze na Krchovského v různých denících a týdenících. Mezi nimi jsou *Lidové noviny*, *Hospodářské noviny*, *Mladá fronta DNES*, *Respekt*, *Reflex*, *Instinkt a Mladý svět*, *Týden*, etc. V tomto spektru se nejčastěji ke Krchovskému vyjadřují v *Lidových novinách*, *Mladé frontě DNES* a *Právu*. Zdaleka ne tak

hojně jako v *Tvaru* nebo *Hostu*. Ve všech periodikách se za zkoumaných třicet let vyskytuje recenzí maximálně do deseti.

Jednotlivé kritiky budu řadit chronologicky. Tedy zde bude kapitola o kritickém ohlasu před rokem 1989, pak následně kapitola po roce 1990 bude rozdělena na poezii a prózu. Jedna kapitola bude věnována i zmínce o jeho samizdatové a exilové tvorbě, které se sice nepovedlo dohledat nepřehledné množství, ale nějaká zmínka se přece jen dostupně vyskytuje. Dále zde zaznamenám i kritiky napsané k zhudebněným textům, které byly jak na albech kapely Krchovského *Krch-off band*, tak také na již zmiňovaném albu Mejly Hlavsy *Šílenství*. Samozřejmě beru v potaz rozdíl mezi recenzemi v literárně a umělecky zaměřených periodikách, a společenských novinách a časopisech. Přesto do recepce budou zahrnuty i recenze a kritiky, které nejsou z odborných či konkrétně literárních zdrojů. Není jich mnoho, ale i ty si zaslouží svůj prostor.

Kapitoly budou tedy zaznamenávány dle jednotlivých děl, ať už básnických sbírek, prózy nebo alb s jeho zhudebněnými texty. Tam jednotlivě rozeberu, čeho si kteří kritici a recenzenti všímají, a čeho nikoliv. Některá díla jsou rozebírána více, o jiných se moc dohledat nepovedlo. Proto reakce na určitá díla budou poněkud kratší, strožejší, a ne zdaleka kompletní jako jiné kapitoly, kde mám z čeho čerpat a je možné dělat nějaké závěry, neb je možnost určité a vcelku potřebné komparace.

4 KRITICKÉ OHLASY

4.1 Samizdat a exil

Ineditní vydávání svých děl, jediné, co zbývalo druhé generaci českého undergroundu. A tak mnozí byli vydáváni samizdatově, jiní rovněž exilově. Tato bakalářská práce se soustředí primárně na kritickou recepci Jiřího Háška Krchovského. Proto pomínu v samizdatu vydané básně a přeju rovnou k samotným kritickým ohlasům. Dovolila jsem si spolupracovat s Libri Prohibiti, tam se podařilo najít tři prameny, kde se dotyčné ohlasy měly skrývat. Dvě z nich skýtá *Kritický sborník*, třetí pak *Vokno*.

4.1.1 Kritický sborník

První číslo v roce 1986 informuje o vydání básnického výboru *Už na to seru, protože to mám za pár*. Ten vyšel v roce 1985 a byli zde publikováni autoři narození v padesátých a šedesátých letech. Už tady se hovoří o druhé generaci undergroundu. Jde o básníky, kteří už v téhle době za sebou měli svůj první debut a byli dále šíření samizdatově. Kromě Krchovského je zde z druhé generace undergroundu dle antologie *U nás ve sklepě* uveden Martin Socha, Ewald Murrer, Jáchym Topol a Anna Wágnerová. J. H. Krchovský je zde ale uveden jako „J. M. Krchovský“. Těžko říct, zda šlo o pouhý překlep, nebo autor článku neznal správné jméno.²²

Další, už rozsáhlejší recenze, se vyskytla v prvním čísle *Kritického sborníku* z roku 1989. Jak už název *Nad několika svazky mimořádné edice* napovídá, jedná se opravdu o svazků několik. Krchovský zde má ovšem silnější zastoupení než v recenzi minulé. Tady mu je věnována téměř celá jedna strana. Rozebírá zde výbor *Kruh kolem lůžka*, kde zároveň debutoval. Vymezuje společné rysy poezie se staršími básníky. Ze světové literatury je zde jmenován Francois Villon a Allen Ginsberg. Z těch českých nechybí František Halas, Karel Kryl a samozřejmě František Gellner spolu s Egonem Bondym. Navíc autor recenze v Krchovského poezii oproti jmenovaným básníkům zaznamenává určitý vývoj, minimálně v danou současnost. Na ukázkou zaznamenal recenzent tuto báseň:

²²Co nového v samizdatu. *Kritický sborník* [online].6(1). 1986. Knižní zpravodaj. s. 132.[cit. 2021-11-02]. Dostupné z: http://scriptum.cz/soubory/scriptum/kriticky-sbornik/kriticky_sbornik_1986_01_zm_ocr.pdf

*V nádražní hospodě léčím se z opice
absence peněz mi brání zas opít se
prašivá neděle! Mé tělo není s tvým...
procítám v Hyberské před prázdným řeznictvím*

*Jistě sám ďábel mne poslal sem pro lekci
abych se pobavil dvojitou projekcí
průhledným zrcadlem, sklem, které chvěje se
a za ním pustý krám; Žer, prase, přežer se!*

*Jako bych v zubech měl hořící zápalku
s úšklebkem cením chrup na svou tvář na špalku
slunce, jak zapadá, barví ji do ruda
a chodci míjej mne s výkřiky o zrudách*

*Háky mi splývají s budovou nádraží
na prasklou výlohu masařky naráží
a vzhůru nohama lezou mi po ksichtě
syčím skrz čelisti: Tady máš, co jsi chtěl!²³*

V recenzi je v ní malá část, necelých pět veršů, protože je v tomto výtisku již uvedena. Je na ni odkazováno na straně 71. Na této básni je vysvětlen vliv Františka Gellnera. Podobnost není jen v tématu, buřičství a anarchii, ale také ve výstavbě samotné básně a jejím rytmu. Egon Bondy zase Krchovského naučil „totálního realismu“. K vulgarismům v jeho poezii recenzent podotýká, že jejich užití je vždy opodstatněno a má smysl. Vyzdvihuje pointu, kterou Krchovský umí výborně využít k překvapení a pobavení čtenáře. Chválí postoj, který básník ve své tvorbě zaujímá.²⁴

4.1.2 Vokno

Ve *Vokně* se o J. H. Krchovském mluví velice střídmě. Je to v kontextu s kapelou Národní třída, které poskytoval své texty. „Charakter textu (*Tma, Hajeká, J. H. Krchovský*) i jejich podání je místy poněkud jemnější, což umožňuje zvýraznit pocit úzkosti, samoty (*Nejsem*

²³ KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010, s. 80. ISBN 978-80-7294-356-2.

²⁴ Nad několika svazky mimořádné edice. ZET. *Kritický sborník* [online]. 9(1). 1989. s. 78.[cit. 2021-11-02]. Dostupné z: http://scriptum.cz/soubory/scriptum/kriticky-sbornik/kriticky_sbornik_1989_01_zm_ocr.pdf

temný), *melancholie (Noty pro podzimní bytost) nebo smutku (Klid)*.²⁵ Pak tu je ještě na ukázkou několik básní, které Krchovský uvedl ve své sbírce *Zamilovaný dement*. Více zmínek jsem ve *Vokně* bohužel nenalezla. Ovšem zachycuje Krchovského hudební počátky.

4.2 Poezie po roce 1990

4.2.1 Noci, po nichž nepřichází ráno

První Krchovského výbor, který oficiálně vyšel v roce 1991 v nakladatelství *Host*, tedy mimo ineditní sféru. Obsahuje výběry hned z několika sbírek z průběhu let 1978 až 1991, a je členěn do tří částí. V první části jsou básně ze sbírek *Procházka urnovým hájem*, *Neklid* a *Bestiální něha*. V části druhé pak můžeme číst básně ze sbírek *Jarní elegie*, *Valčík s mým stínem* a *Poslední jaro*. A ve třetí části jsou i dvě sbírky, s kterými v samizdatu debutoval, tedy *Zamilovaný dement* a *Nové valčíky*, tou poslední je *Mé lebký stín*.

Není rozhodně překvapující, že první oficiální knize J. H. Krchovského se dostane větší pozornosti než některým následujícím. Ohlasů se mi k tomuto výboru podařilo sehnat hned sedm. Obsaženy byly v *Tvaru*, *Akordu*, *Literárních novinách*, *Nových knihách*, *Telegrafu*, a ještě v *Mladé frontě DNES*.

Vezměme to tedy hezky popořadě. V *obtýdeníku živé literatury Tvar* byly kritiky dvě. V první je na Krchovského nahlíženo s důrazem na jeho spojení s undergroundem. Ovšem hned z počátku Andrej Halada rozebírá přebal knihy a fotografii na něm. Nejznámější fotografie velkého básníka vůbec vypadá jak z devatenáctého století. Fotka působí nejen romanticky, ale také dekadentně a stává se zcela kultovní. Je přiřazován k anarchistickým buřičům. Konkrétně hlavně k Františkovi Gellnerovi. S ním má společnou nejen nostalgii a smutek, ale hlavně samotný anarchismus a buřičství. Pak samozřejmě nejde opomenout velký vliv Egona Bondyho. Jeho poezie je plná cynismu, ironie, exprese, tvrdé erotiky a ztracenosti. Hned za tento první výbor obdržel cenu časopisu *Revolver revue*.²⁶

Druhá kritika se zabývala neodekadencí. Rozebírala dekadenci, z které se snažila definovat neodekadenci a generalizovala jakékoliv „neo-“ před čímkoliv. Tedy tak, že vždycky akorát komplikuje vysvětlení daného pojmu. Z větší části šlo ovšem o komparatistiku Ludka

²⁵ Vlhkost v nočním autobusu. *Vokno* [online]. 11. 1986. s. 25.[cit. 2021-11-02]. Dostupné z: http://scriptum.cz/soubory/scriptum/vokno/vokno_1986_11_ocr.pdf

²⁶ HALADA, Andrej. Velký básník český J. H. Krchovský. *Tvar*. 1993, 4(3), s. 10. ISSN 0862-657X.

Markse a J. H. Krchovského, nikoliv v roli básníků podzemní kultury, i když k tomu bylo přihlédnuto, nýbrž jak už předešlé věty napovídají nebo možná přímo křičí, v roli básníků neodekadentů. Ale zaměříme se na J. H. Krchovského a zde probíraný výbor *Noci, po nichž nepřichází ráno*.

Jelikož se jedná o dílo, jenž mapuje víc než deset let Krchovského poezie, Zdeněk Smolka si všímá formálního vývoje. Chválí melodičnost, která je hodna autorů na přelomu 19. a 20. století. A na rozdíl od výstavby básně, podotýká, že témata básní se nevyvíjí, neboť se opakují. A přesto, Krchovský ukazuje svou genialitu. „*Vše se navzájem doplňuje, i vyložené protiklady si neodporují, ale vytvářejí jeden celek – celek těžko pojmenovatelný, celek, v němž je vše obsaženo, z něhož vše vyplývá a do něhož vše splývá.*“²⁷

Měsíčník *Akord* obsahuje krátkou recenzi. Ta komentuje hned tři autory. Samozřejmě tolikrát již zmiňovaného J. H. Krchovského, dále Věru Linhartovou a Jaroslava Pížla. Básníka, jímž se tato bakalářská práce zabývá, připodobňuje k Edgaru Allanu Poeovi a Charlesovi Baudelairovi. Krchovského však v recenzi označují za cyničtějšího a vulgárnějšího. Roman Szpuk popisuje výbornou čtivost a jednoznačnost jeho básní, tudíž není těžké je pochopit a rozumí jim snad každý bez většího hloubání. Krom toho jeho poezii autor vnímá jako způsob nihilistické terapie.²⁸

Vzkazy z nicoty, jak se tato recenze v *Literárních novinách* nazývá, vzkazují jednoznačné – Krchovský je básník, který užívá hořkého humoru, nebojí se expresně vyjádřit milostné avantýry, které ne vždy končí tak, jak by jeden očekával, a vše vzkazuje skrze lyrický subjekt, který je zkrátka „já“, neboli on, Krchovský. Znovu je zmiňována jeho hudebnost a vliv Baudelaira. Na konci je upozornění na možné zevšednění a poklesu jeho výborné poezie omíláním stejných témat. Dole v pravém rohu je ještě vyobrazená karikatura od Vladimíra Jiráňka, kde sedí Krchovský s cigaretou a pravděpodobně rumem, a hospodská mu říká: „*to se nedivte, mistře, že jste takhle dopad. Poezie, to je pěkný svinstvo*“.²⁹

Následuje recenze *Básnický počín*. Tu pro *Nové knihy* napsal Petr A. Bílek. Shrnuje samizdatová vydání, kde se tvorba J. H. Krchovského objevila. Samotného básníka nazývá „fenomémem“, kterým dozajista je. A přes všechny zmínky o Krchovském jako dekadentovi,

²⁷ SMOLKA, Zdeněk. Neodekadence?. *Tvar*. 1997, 8(10), s. 7. ISSN 0862-657X.

²⁸ SZPUK, Roman. J. H. Krchovský, *Noci, po nichž nepřichází ráno*. *Akord*. 1993, 18(7), s. 44-45. ISSN 0862-6715.

²⁹ FÄRBER, Vratislav. *Vzkazy z nicoty*. *Literární noviny*. 1992, 3(23), s. 5. ISSN 1210-0021.

nebo spíš neodekadentovi, udává jeho původ v baroku. Polemizuje s jeho rozpolceností lyrického subjektu a uceleností formy. A důsledností se kritikovi jeví jako jeden z nejdůležitějších básníků desetiletí.³⁰

Název recenze „... *klidně dolů z oken*“ okamžitě evokuje její plné znění. A to je také báseň, kterou hned v úvodu její autor uvádí:

Chčiju klidně dolů z oken

– jsem přec pánem svého domu!

přesto skrytě šilhám okem

copak dole říkaj tomu

Nic neříkaj, nic nevidí

jenom sedí v podřepu

klopí oči, snad se stydí

že mi serou do sklepu³¹

A právě v tomto kontextu se píše, že pro ty, kteří J. H. Krchovského neznají, může kniha způsobit malý šok. Jak už dobře víme, Krchovský a jeho tvorba jsou stálice, které se neproměňují, naopak formou zůstávají striktně stejné a znaky jeho tvorby více méně taky. Nejlepším, co na jeho poezii můžeme najít, je samotný rým. A jako výrazný znak jsou tu zdůrazněny vulgarismy, čímž se autor rozhodně nemýlí. Ovšem na konci podává otázku, zda se dá čekat od Krchovského i něco nového.³² Teď s odstupem času, po téměř třiceti letech můžeme říct, že naštěstí ne a zůstává básníkem stejně dobrým jako před lety.

V poslední recenzi, uvedené v *Mladé frontě DNES* se její autor, Vladimír Novotný, vyjadřuje o Krchovském jako o hvězdě undergroundu, která byla v osmdesátých letech spolu s Jáchymem Topolem jedním z nejvýznamnějších osobností samizdatu. Ovšem recenze se nenazývá *UDÁLOST, nebo UMĚLOST?* pro nic za nic. Právě umělým by měl být Krchovského tak trochu Gellnerovský přístup.³³

³⁰ BÍLEK, Petr A. Básnický počín. *Nové knihy*. 1992, 32(9) (19920311), s. 3. ISSN 0322-922X.

³¹ KRCHOVSKÝ, J. H. *Noci, po nichž nepřichází ráno: výběr z básnických sbírek z let 1978-1991*. Vyd. 3. Brno: Host, 1997, s. 29. Edice poesie (Host). ISBN 80-86055-17-5.

³² (RS). ...klidně dolů z oken. *Telegraf*. 1992, 1(153) (19920701), s. 13. ISSN 1210-0846.

³³ NOVOTNÝ, Vladimír. Událost, nebo umělost?. *Mladá fronta Dnes*. 1992, 3(67) (19920319), s. 14. ISSN 1210-1168.

4.2.2 Leda s labutí

Výbor dvou básnických sbírek z let 1992 až 1996. Konkrétně jsou zde básně ze sbírek *Chci ještě chvíli* a *Všechno je jako dřív*. O vydání se roku 1997 postaralo brněnské nakladatelství *Host*. *Leda s labutí* je jedenáctým svazkem z *Edice poesie Host*, zároveň druhým výběrem, které nakladatelství J. H. Krchovskému uspořádalo. Na mysli mám samozřejmě debut *Noci, po nichž nepřichází ráno* (1991). Na přebalu knihy je zase vypořádána „šerosvitná podobizna dekadenta J. H. Krchovského“³⁴.

Původ Krchovského v undergroundu je zcela nesmazatelný a pro jeho tvorbu naprosto zásadní. Tento vliv znázorňují „*pocity odcizení, deziluze a ztráty jistoty*“³⁵. Dále prokazuje svůj um napsat básně hodné klasika, na druhé straně však i ty pobuřující, plné erotiky, vulgarity, temna a ironie. Je zakládán na nelogičnosti a protikladech, zatím co si žije sám pro sebe. Kromě toho je zde zmínka o přípravě již třetího vydání výboru *Noci, po nichž nepřichází ráno*.³⁶

Josef Mlejnek ve své recenzi *A nejsem ani nikdo jiný* přiřazuje Krchovského poezii k Charlesovi Baudelairovi jeho „*zničujícím urozeným nadhledem*“³⁷, a k Františku Gellnerovi díky vzdorovitosti a tomu správnému rebelantství anarchistického buřiče. Ovšem svět, nejen poezie, zdrsnel, a tak je dán vliv tvorby těchto dvou person v Krchovského poezii mnohem důsledněji v surovějším podání. Avšak, autor recenze si všimá, že ubylo veršů spontánních, plných bezprostřednosti, a přibyly ty vymyšlené, chtěné a jasné. Krom toho prý prozrazuje pointu dříve, než by bylo třeba, neboť ke konci básně nečeká žádný strmý spád nebo úplný obrat. Čtenář zkrátka už tuší, co zhruba daný konec bude skýtat.³⁸

Pak je krátký text *Z poezie Hosta II* téměř úplným antonymem. Zde se nic o úbytku veršů spontánních nepíše, naopak: „*Krchovský dokáže ve svých verších zamířit jedním směrem a pak se dát na poslední chvíli úplně jiným, anebo uhnout tam, kde by to nikdo nečekal*“.³⁹

³⁴ SUK, Jan. Zbytky popela poezie. *Nové knihy*. 1997, 37(33) (19970910), s. 3. ISSN 0322-922X.

³⁵ BURIÁN, Roman. Krchovského hra na schovávanou. *Slovo*. 1997, 89(226) (19970926), s. 8. ISSN 1211-6416.

³⁶ Tamtéž

³⁷ MLEJNEK, Josef. A nejsem ani nikdo jiný. *Lidové noviny*. 1997, 10(144) (19970621), s. 5. ISSN 0862-5921. Národní 9 [příloha], č. 25.

³⁸ Tamtéž

³⁹ SOLDÁN, Ladislav. Z poezie Hosta, 2: Recenze glosou s ukázkami. *Kam v Brně..* 1997, 41(10), s. 6-8. ISSN 1211-5304. Kam [příloha], roč. 3.

4.2.3 Dodatky...

Třetí básnický výbor v pořadí. Ten vydalo nakladatelství *Host* v roce 1997. Pročetla jsem tři dohledané kritiky. Jednu vcelku strohou, a to proto, že její autorka, Lenka Sedláková, představuje básnických sbírek hned několik. *A co poezie? Ještě stále žije!* A žije i stále se opakující údaj. Jako téměř ve všech kritikách a recenzích, píšou o Krchovském stylizování do role dekadenta, pak méně často o něm jako o „jednom z nejmilejších gellnerovských sprošťáků“⁴⁰. V *obtýdeníku živé literatury Tvar* nese recenze ten nejsnazší možný název, *Dotatky*, ovšem bez tak pro Krchovského typických třech teček na konci. Tady je básníkovi vyčítána jakási „podbízivost“⁴¹. Za příklad uvádí Petr Hrbáč tuhle báseň:

*Nevím, v kterém sedím pajzlu
nevidím už přes své oči...
na thérové zídce hajzlu
kreslím velké srdce močí*

*Až tam půjdu do pětice
(zatím jsem byl čtyřikrát)
napíšu doprostřed srdce:
JÁ + JÁ že mám se rád*⁴²

Myslím si, že zrovna J. H. Krchovskému je zcela jedno, komu se jeho básně zalíbí a žádný projev podbízivosti nemá zapotřebí. Tohle je zkrátka jen jeden z jeho znaků tvorby. Vyjadřuje se o tématech, která jsou pro jiné básníky téměř tabu. Tím mám na mysli bez okolků popsané sexuální zážitky, pokud se mu „postaví“, což je v básních taky dost zmiňovaná informace. Píše bez servítek o smrti, no a taky o vyměšování. Závěrečný verš není rovněž nijak překvapivý. Jeho až sebestředné promlouvání k literárnímu alter egu v jeho básních je zkrátka typické.

Nejrozsáhlejší kritika vyšla téhož roku v únorovém *Hostu*. Zabývá se hned čtyřmi autory. Mezi nimi je vyjma J. H. Krchovského taktéž undergroundový kolega Vít Kremlička

⁴⁰ SEDLÁKOVÁ, Lenka. *A co poezie?: Ještě stále žije!* *Právo*. 1998, 8(55) (19980306), s. 10. ISSN 1211-2119.

⁴¹ HRBÁČ, Petr. *Dotatky*. *Tvar*. 1997, 8(21), s. 9. ISSN 0862-657X.

⁴²KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010, s. 193. ISBN 978-80-7294-356-2.

se svým básnickým sborníkem *Staré zpěvy*.⁴³ Martin Pilař se dopouští mírné komparace, což se samo jistě nabízí. Jedná se konkrétně o to, že Kremlička shrnuje dosavadní poezii před rokem 1990, zatímco Krchovského *Dodatky...* jsou jen výběrem různých básní, které se v nějakých případech již z předešlých výborů opakují a samy jsou jen takovým doplňkem. To ovšem sám název napovídá. Tedy „*místo dodatků jsme svědky přídavek*“.⁴⁴

4.2.4 Básně

Souborné dílo J. H. Krchovského vydalo v roce 1998 nakladatelství *Host*. Skládá se ze tří dosavadně oficiálně vyšlých výborů. Konkrétně se jedná o *Noci, po nichž nepřichází ráno*, *Leda s labutí* a *Dodatky...* Kniha je doplněna studií Miroslava Balaštíka, která nese název *Princip stínu*.

Kritický ohlas knihy, nazvané tak jednoduše, jak je to vůbec možné, tudíž *Básně*, byl ke Krchovskému ve většině případů velice vstřícný. Možná lépe, byl naprosto upřímný, spravedlivý, a tohle je zkrátka jen kniha plná povedených básní, které si takto kladnou kritiku zaslouží. V mnoha recenzích je Krchovský zmiňován jako „*jeden z největších současných žijících básníků*“⁴⁵

Krom toho se tomuto básníkovi povedlo na českém trhu snad neslýchané. „*Všechny jeho knížky včetně dotisků jsou beznadějně rozebrány*“⁴⁶ Samotný sborník *Básně* se vydal v několika vydání. A tak tomu bylo rovněž u dalších výborů a básnických sbírek. Roman Burián ve své recenzi shrnuje jádro Krchovského poezie. Nejpevnějším základem je samozřejmě dekadence, lyrický subjekt, výrazné pointy a nekompromisní rým, ve většině případů daktyl. Jako jeden z mála informuje o překladech básnických výborů a sbírek do cizích jazyků.

Konkrétně zde uvádí jazyk anglický, dánský, holandský, polský a německý.⁴⁷ V bilingvním vydání, německo-českém, vydal Krchovský dvě knihy. K próze z loňského roku se dostanu v této práci později. K eposu *Mumie auf Reisen/Mumie na cestách* (2018), kde

⁴³ PILAŘ, Martin, Pavel HRUŠKA a Petr BĚLEŠ. Telegrafické recenze. *Host*. 1998, 14(2), s. 77-79. ISSN 1211-9938.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ HALADA, Andrej. J. H. Krchovský: *Básně*. *Mladý svět*. 1999, 41(5), s. 43. ISSN 0323-2042.

⁴⁶ BURIÁN, Roman. J. H. Krchovský jde na dračku: Souborné vydání básní kultovního autora připravilo nakladatelství *Host*. *Rovnost*. 1998, 8(273), s. 12. ISSN 0862-7967.

⁴⁷ Tamtéž

je kromě tohoto eposu i několik básní, se mi bohužel žádné recenze v tištěných periodikách dohledat nepovedlo.

V *Literárních novinách*, konkrétně v rubrice *Knihovnička literárních novin* vyšla v listopadu recenze hned několika knih. Jednou z nich jsou taktéž Krchovského *Básně*. Zde shrnuje její autor Krchovského chudý svět: „*hřbitov, genitálie, alkoholismus, černý humor, vulgarismy. Skoro vše stojí jen na rýmových nápadech. Odmocnina z Gellnera, odvar z Hejdy.*“⁴⁸ Jaromír Slomek v poměrně krátkém sloupku zhruba o čtyřiceti řádcích uvádí spoustu příkladů, proč by měla být tato poezie „chudá“. Zároveň si sám pohrává s rýmy a celý svůj výrok obrací v humor: „*Ach jo. Básníci jsou mi pěkná cháska. Co si mám počít s Krchovským? Zeptám se na to pana Háška...*“⁴⁹

Marek Vajchr se ve své kritice rozepsal o více dílech, jako poslední o *Básních*. A jelikož má pravdu, že o Krchovském bylo řečeno již mnoho, jak o undergroundu, dekadenci, tak o znacích a motivech v jeho poezii, rozhodl se rozebrat tak známou fotografii mladého J. H. Krchovského. Dominantní čelo, které má spojení s jednou z básní:

Mám – nemám; mám, nebo nemám?

jeden vlas za druhým

z hlavy si trhám

mám – nemám; mám, nebo nemám

mám jít spát, nebo dál

trhat si vlasy?

mám – nemám; mám, nebo nemám?

nemám už, co bych rval

*půjdu spát asi...*⁵⁰

Dále pak pozice rukou, kterou fotografie zaznamenává v dost neurčité poloze, zároveň je znát jistá stylizace a přitažlivost, jak k tomu je v poezii autora.⁵¹ Krom toho si Marek Vajchr všimá básnickovy stylizace do „*d'ábelsky tajemného souseda*“ a „*nevrlého adolescenta*“.⁵²

⁴⁸ SLOMEK, Jaromír. Knihovnička Literárních novin: Knihkupectví Seidl. *Literární noviny*. 1998, 9(45), s. 16. ISSN 1210-0021.

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010, s. 191. ISBN 978-80-7294-356-2.

⁵¹ VAJCHR, Marek. O slavnostech a hostech. *Kritická příloha Revolver Revue*. 1999, č. 13, s. 65-72. ISSN 1211-118X.

⁵² Tamtéž. s. 72.

Další z kritických ohlasů napsal Jiří Peňás pro týdeník *Respekt*. Hned na úvod potěší, možná skoro překvapí, jiná Krchovského fotografie než ta, kterou známe z přebalu většiny jeho knih. I když dekadence z ní působí dost podobně. Zde sice řeší otázku monotónnosti, ale nikoliv v negativním smyslu, jak se pak děje u několika kritiků o pár let později. Zaznamenává zde spojitost s dalšími básníky. Padají zde jména Jana Nerudy, Karla Hlaváčka i Ladislava Klímy. Čím se ovšem v celém článku věnuje nejvíce a rozepisuje se o nich v jednotlivých kratších úvahách s vlastními názvy, jsou Krchovského lyrický subjekt „já“ a záhrobní život, nebo spíš samotný „neživot“.⁵³

4.2.5 Vše nejlepší...

Vše nejlepší, takový název nese výbor básní z let 1978 až 1997, který vyšel následující rok v nakladatelství *Maťa*. Dvě napsané kritiky pochází ze dvou periodik. Jedním z nich jsou *Nové knihy* a druhým je *Slovo*.

Týdeník *Nové knihy* krátce popisuje výbor básní, věnuje mu ovšem o trochu více řádků než periodikum *Slovo*. Chválí zde Krchovského obdivuhodnou formu, v které tvoří, ale také upozorňuje na jeho dnes již „dvorní“ nakladatelství *Host*. Tam už do roku 1999, z kterého tyto dva články jsou, stihlo vyjít několik jeho sborníků a sbírek, např. *Básně* z roku 1998. Kromě J. H. Krchovského v *Miniaturách* nakladatelství *Maťa* vyšly také sbírky Vratislava Brabence, Ivana Martina Jirouse a Filipa Topola.⁵⁴

Krátké recenze napsané ke „kolibřím“ vydáním, vycházející v nakladatelství *Maťa*, jsou shrnuté v kratším článku s titulem *Klasická poezie i rockové texty v kolibřím vydání*. Výbor *Vše nejlepší...*, který se může pochlubit délkou sto čtyřech stran, je zde uveden hned v druhém pořadí. O Krchovském se zde píše jako o ostře vyhraněném básníkovi, který ve své poetice dosáhl mistrovství.⁵⁵

Vedle představení výboru *Vše nejlepší...*, si můžeme přečíst o *Morovém sloupu* Jaroslava Seiferta, sbírce *Poletíme* dívčí skupiny Zuby nehty, a kromě jiného o další důležité osobnosti českého undergroundu. V tomto nakladatelství totiž také vyšla sbírka *Střepy* od Filipa Topola. Ten exceloval se svou kapelou *Psí vojáci* až do jeho předčasného odchodu na onen

⁵³ PEŇÁS, Jiří. Sám sobě zdál se sen. *Respekt*. 1998, 9(48), s. 18. ISSN 0862-6545.

⁵⁴ (NEJ). Lebký, zuby, nehty. *Nové knihy*. 1999, 39(2) (19990113), s. 4. ISSN 0322-922X.

⁵⁵ RIEDEL, Jaroslav. Klasická poezie i rockové texty v kolibřím vydání. *Slovo*. 1999, 91(277) (19991127), s. 13. ISSN 1211-6416.

svět. Dále je zde zmínka o připravované kolibří sérii poezie skvělého básníka Františka Gellnera.⁵⁶ Jeho jméno, díky podobným rysům tvorby, je možné v této práci číst víckrát.

4.2.6 Poslední list

Do sbírky *Poslední list*, která samozřejmě sbírkou poslední zdaleka není, Krchovský zařadil básně z let 2001 až 2003, téhož roku byly vydány. Téměř zcela výjimečně knihu vydalo jiné brněnské nakladatelství, než na které jsme ve spojitosti se jménem J. H. Krchovský dnes všichni již zvyklí. Tentokrát se v tiráži pyšní nakladatelství *Petrov*.

Krátká recenze v týdeníku *Instinkt* je následována krátkým podtitulkem *...a jak to vidí*: Spisovatel a kamarád Jáchym Topol „*Jurovy básně jsou naprosto ojedinělé, spojují se v sobě vnímání současného světa s tradiční dekadentní poetikou, v dokonalém verši, jaký již dnes nikdo neumí složit a který má kupodivu spoustu čtenářů. Zájem o Krchovského tvorbu je jasným důkazem, že se poezie stále čte.*“⁵⁷ Zatímco literární kritik Jaromír Slomek uvádí, že by Krchovský mohl „*posloužit jako můstek k opravdové poezii, ke Gellnerovi nebo básníkům větším*“⁵⁸. Nevím, co je právě na poezii J. H. Krchovského málo opravdové. Ovšem ta zřejmě plánovaná komparace pozitivního a negativního ohlasu se vyvedla.

V *obtýdeníku literatury Tvar* se na Krchovského sbírku *Poslední list* shromáždily recenze hned tři. Ty byly rozmístěny do dvou čísel. První dvě byly napsány na začátku roku 2004, další pak v roce 2005, tam se jedná zase o výčet více autorů. Kromě Krchovského se zde vyskytují také dvě další jména undergroundových (nejen) básníků, Jáchyma Topola a Petra Placáka. Jiří Urbanec v této komparativní recenzi přibližuje cynismem Krchovského k Františku Gellnerovi. Hovoří o básníkových „pózách“, kdy lyrický subjekt jakoby on, se přetváří ve všechno možné a je schopen běžně popírat i své lidství.⁵⁹

Kritiky z prvního čísla 2004 jsou také komparativního rázu. V období, kdy Krchovský vydal sbírku *Poslední list*, přišel s novinkou *Moruše (cypriše)* další neodekatentní básník Pavel Androš Homér. Jejich srovnání jsou obě tyto statě zasvěceny. V první jsou rozebírány i sexuální

⁵⁶ RIEDEL, Jaroslav. Klasická poezie i rockové texty v kolibřím vydání. *Slovo*. 1999, 91(277) (19991127), s. 13. ISSN 1211-6416.

⁵⁷ RAUVOLF, Josef, Jáchym TOPOL a Jaromír SLOMEK. J. H. Krchovský, *Poslední list*. *Instinkt*. 2004, 3(15), s. 56. ISSN 1213-774X.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ URBANEC, Jiří. Autostylizace v české poezii: (Jáchym Topol, Petr Placák, Jaroslav Pízl, J. H. Krchovský, Hana Fousková, Viola Fischerová, Karel Šiktanc). *Tvar*. 2005, 16(12), s. 12. ISSN 0862-657X.

popisy a za nimi schované citlivé a něžné nitro. A tak dochází k názoru, že pokud lyrický subjekt proniká do života samotného Krchovského, pak „*miluje každou z těch holek, které ‚píchá‘ na nejnemožnějších místech...*“⁶⁰. Na rozdíl od Krchovského Homér nadužívá obecné češtiny. A Milan Exner rovněž uvádí, že pokud Homéra čtenáři obdivují, tak J. H. Krchovského musí milovat.⁶¹ V druhé kritice se autor zmiňuje, že oba básníci debutovali v samizdatu. A také chválí uspořádanost celé sbírky a cenní její pestrost a vyváženost.⁶²

Recenze *Čemu navzdory?* od Marka Vajchra, který v jejím obsahu rozebírá tři básníky s jejich nově vydané svazky, nese hlavní poselství. A to takové, že básník, který se opakuje a nevzdoruje svým slabým místům ve své tvorbě, pak může vyznít jedině naprázdno. To rovněž napovídá, jak sbírku *Poslední list* hodnotí. Zmiňuje slova jako „strnulost, rytmiická kostrbatost a neobratné rýmové páry“.⁶³ Za příklad udává báseň:

*Svítá... A mně se tmí blednoucí obloha
ptáci už zpívají... Pro koho? Pro – boha!
Jitřenka-Denice chladem se mihotá
na prahu úsvitu, na sklonku života*

*Ted', když už nemám co, teprve ted' bych pil
teprve ted' bych žil! Navždy a ještě dýl!
Dobrou noc, Luno má, sbohem bud', Denico...
teprve ted' bych žil! Ted', když už není co⁶⁴*

Přítomný a mizející Krchovský, recenze napsaná v měsíčníku *Host* se zabývá nejen Krchovského poezií, jejími proměnami, ale i přebalem knihy, který se samozřejmě při vydání u jiného nakladatelství liší. Už podle oproti jiným sbírkám hodně zmenšené Pinkavovy fotografie, kde je J. H. Krchovský stylizován jako dekadentní klasik, je zřejmé jeho umírnění. Více promlouvá o Bohu, život je najednou konečný. A už s názvem *Poslední list* dává najevo jako by se loučil. Samozřejmě se jedná jen o jeho hru se čtenářem, kterou je provázen celý

⁶⁰ EXNER, Milan. Krchovský a Homér. *Tvar*. 2004, 15(1), s. 8-9. ISSN 0862-657X.

⁶¹ Tamtéž

⁶² KOLAŘÍK, Karel. Podzimní blíženci?. *Tvar*. 2004, 15(1), s. 8-9. ISSN 0862-657X.

⁶³ VAJCHR, Marek. Čemu navzdory?. *Kritická příloha Revolver Revue*. 2004, č. 28, s. 56-58. ISSN 1211-118X.

⁶⁴ KRCHOVSKÝ, J. H. *Poslední list: (vybrané básně převážně z období 2001 až 2003)*. Brno: Petrov, 2003, s. 13. ISBN 80-7227-172-5.

výbor. V básních jsou motivy listů a mizení. Oskar Mainx ještě podotýká, že by výbor mohl být členěn na básnické sbírky, jako v knihách předešlých, nikoliv jen chronologicky.⁶⁵

4.2.7 Nad jedním světem

Básnickou sbírku vydalo nakladatelství *Host* roku 2004. Čítá něco okolo šedesáti básní. Básně jsou převážně psány ve čtyřverší, řazeny jsou chronologicky. Pro každý měsíc od června 2003 do listopadu 2004 má básník báseň, někdy víc. A tak působí trochu jako takový deník, lépe řečeno, měsíčník. Výjimku tvoří jen červenec–srpen 2003. Výmluvná báseň pro letní měsíce červenec a srpen, která zcela výjimečně nenaplnuje neodekadentní touhy, funebrální výjevy, vulgarismy, ani gradaci vyústějící v humornou pointu. Určitou pointu snad ale nese. Možná „bylo léto a na psaní jsem neměl čas ani pomyslení“.

(...)⁶⁶

Jednou jedinkrát jsem našla recenzi na J. H. Krchovského v *Literárních novinkách*. Ta si u básníka všímá něčeho, co jiní opomíjí. Řeší jeho smýšlení o Bohu. Zda vůbec nějaký je a pokud ano, tak Bůh jen nespravedlivou drsnou figurou jeho básní. A kromě „*praktického ateismu a popření posmrtné existence*“⁶⁷ již tradičně řeší motiv smrti a fakt, že ve svých básních „*básník vidí jen sebe, hlavně svou vlastní smrt ... co se děje s tímto světem a co se s ním bude dít dál, to už není jeho věcí*“⁶⁸.

U této sbírky se kritici nejčastěji zabývají přebalem knihy, nebo jej alespoň zmíní. U většiny je i fotografie sbírky *Nad jedním světem*. u jiných sbírek a výborů tomu tak mnohdy není. Když, tak téměř ojedinele. „*Fotografie jeho busty na přebalu se stylizovaným podkladem stromové kůry avizuje čtenáři sbírku nesmrtelného klasika.*“⁶⁹ Navíc v této kritice rozebírá Oskar Mainx časovost a její předěl. Tedy lyrický subjekt se v básních potýká se svými problémy mezi nocí a ránem, na hranici mezi nimi.⁷⁰

I když si kritika všímá rozdílnosti spočívající především v umírněnosti této sbírky, nevnímá ji vyloženě negativně. Takový vjem nabyl až Radim Kopáč. Ten ve své kritice nesešel pouze básnickou sbírku *Nad jedním světem*, ale také i sbírku předešlou, *Poslední list*.

⁶⁵ MAINX, Oskar. Přítomný i mizející Krchovský. *Host*. 2004, 20(6), s. 66-67. ISSN 1211-9938.

⁶⁶ KRCHOVSKÝ, J. H. *Nad jedním světem*. Brno: Host, 2004, s. 9. ISBN 80-7294-137-2.

⁶⁷ ZÁRYBNICKÝ, Zdeněk. Na konci tunelu tma jako v prdeli: Úvaha nad poslední sbírkou básní J. H. Krchovského. *Literární novinky*. 2005, 1(3=13) (20050110), s. 7. ISSN 1804-7300.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ MAINX, Oskar. Dál nejdu ve svém předstírání---. *Host*. 2005, 21(8), s. 11-12. ISSN 1211-9938.

⁷⁰ Tamtéž.

Krchovskému vyčítá únavu z psaní, která se projevuje v opakování motivů i tématu, zkrátka sází na jistotu. A taktéž vnímá už převážně čtyřveršové básně jako rezignaci na pokus napsat něco delšího.⁷¹

Na závěr doplním osmou báseň ze sbírky *Nad jedním světem*, ve verši posledním totiž sděluje její samotný název. A je to přece jen trochu „jiný Krchovský“, než jako ho známe, plný melancholie a bolesti z nešťastné lásky, kde postrádáme černý humor. Jak je uvedeno v kritice z lidových novin: „až v poslední knížce se jeho verše zalidnily láskou... před čtenářem vystal cynik plný něhy“.⁷²

Živý a krutý sen vzbudil mne nad ránem:

jen jsme se mýjeli... Sen o mém bolu

– tys byla vlaštovkou, já starým havranem

*nad jedním světem, a nikdy ne spolu*⁷³

4.2.8 Mladost – radost...

Malou kuriozitu, která vznikla z Krchovského juvenilií, vydalo pro změnu nakladatelství *Větrné mlýny*. Bylo tomu tak v roce 2005. Postihuje období let 1978–1981, jedná se tedy o básně vydávané ineditně, nebo doposud nikde nevydané.

Začněme recenzí od Radima Kopáče, která vyšla v deníku *Právo*. Úvodem zmiňuje, že výbor má být jen doplňujícím, k již vydaným dílům. Taky podotýká, že zásadní motivy J. H. Krchovského v této juvenilní poezii nenalezneme. „Nenajdeme v ní totiž ani precizní rým a rytmus, ani zhuštěný děj s komickými, především krutě sebeironickými pointami, které charakterizují jeho vrcholné verše z 80. a 90. let shrnuté v titulu *Básně (1998)*.“⁷⁴ Recenzi nazval *Krchovského nezralé hrozny*, neb v *Básních* z roku 1998 dozrál a sbírky *Poslední list* a *Nad jedním světem* mají být již přezrálými kusy.⁷⁵

V *Lidových novinách* vyšla recenze hned s několika ukázkami. V jednom delším sloupku nám nabízí výčet již oficiálně vydaných básnických sbírek a výborů. A Krchovského

⁷¹ KOPÁČ, Radim. Cesta básníka Krchovského tam a zase zpátky. *Divadelní noviny*. 2005, 14(4), s. 11. ISSN 1210-471X.

⁷² HORANSKÝ, Miloš. Ctitel hřbitova J. H. K. *Lidové noviny*. 2005, 18(40) (20050217), s. 25. ISSN 0862-5921.

⁷³ KRCHOVSKÝ, J. H. *Nad jedním světem*. Brno: Host, 2004, s. 12. ISBN 80-7294-137-2.

⁷⁴ KOPÁČ, Radim. Krchovského nezralé hrozny. *Právo*. 2005, 15(212) (20050909), s. 15. ISSN 1211-2119.

⁷⁵ Tamtéž.

považuje za básníka virtuóze, tato jeho přednost se ve sbírce *Mladost – radost...* ovšem teprve formuje. Obzvláště jako u mladého básníka vyzdvihuje už v té době „*přímočarost, rýmy a přesné metrum*“⁷⁶. Kniha juvenilií dostala čtyři hvězdy z pěti. Což je pro básníka takového formátu, teprve se formujícího, hodnocení výstižné.⁷⁷

Recenze *Sedmkrát z ptačí perspektivy* komentuje, jak už sám název napovídá, sedm knižních titulů. Mezi nimi je právě i Krchovského nový výbor starých básní. „*Sbírku lze chápat jako generační výpověď o životě, viděnou z undergroundových pozic.*“⁷⁸ To je samozřejmé, neb se jedná o básně z let 1978 až 1981. Při zohlednění let, z kterých byly básně vybrány, tedy z období undergroundu, je to dozajista pravdou. A přestože autor recenze píše, že by výbor, díky svým formálním a obsahovým nedostatkům, mohl uštvět přísnější kritiku, je třeba přihlédnout k tomu, že se jedná o výbor juvenilií uspořádaných spíš pro jeho přátele a příznivce, které básníkův vývoj zajímá.⁷⁹

Nejnovější staré texty J. H. (Krchovského), tak se jmenuje recenze vydána v revue *Protimluv*. Zde je důležitá informace o výběru zhruba šedesáti básní do tohoto výboru. „*Při výběru textů se autor řídil ‚známkováním‘, které mu na okraj rukopisů připisoval jeho tehdejší hlavní rádce a arbitr Egon Bondy. Podle toho, jestli pod básní bylo červené ‚plus‘ nebo naopak razantní ‚Non!‘, objevily se texty i ve sbírce...*“⁸⁰ Krom toho se na dvou stránkách rozprostírá i vcelku rozsáhlá ukázka hned osmi básní. Tady je jedna z nich:

NESTÁVÁM UŽ NA PAVLAČI

*nebud' smutná, - nejsem...
nemáš proč lkát, bud' spíš radši
stáhni závěs, směj se*

*Zatemni a povídej si:
Nebudu a nejsem sama...
odpovím, když ptáš se: „Kde jsi?“
strhli mi svět pod nohama⁸¹*

⁷⁶ HORÁK, Ondřej. Laboratoř J. H. Krchovského. *Lidové noviny*. 2005, 18(188) (20050812), s. 20. ISSN 0862-5921.

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Sedmkrát z ptačí perspektivy: telegrafické recenze poezie*. *Host*. 2005, 21(8), s. 63-64. ISSN 1211-9938.

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ MECNER, Petr. *Nejnovější staré texty J. H. (Krchovského)*. *Protimluv*. 2005, 4(3), s. 69. ISSN 1802-0321.

⁸¹ Tamtéž. s. 2.

Další, kdo zhodnotil výbor *Mladost – radost...*, pro *Brněnskou scénu Mladé fronty DNES*, byla literární kritička a spisovatelka Dora Kaprálová. „*Jizlivě by se chtělo dodat, že čím jsou Vieweghovy knihy pro většinového čtenáře prózy, tím jsou verše J. H. K. pro ctitele poezie. Nelze ale srovnávat nesrovnatelné – poezie je přece jen určena menšinovému, náročnějšímu publiku.*“⁸² Tohle jsou tak důležitá slova, které si možná ne každý uvědomuje. Přestože, co se kvantity týká, jsou na tom oba autoři dobře, co se týká kvality, již nikoliv. Porovnávat je nelze. Už jen protože Krchovský svými básněmi dosahuje a směřuje úplně jinam.⁸³

Díky tomu, že se jedná o juvenilie, je často připomínáno, že Krchovský vzešel z undergroundu a zároveň undergroundovým básníkem zůstává. Přes svůj úspěch si stále udržuje odstup, nesnaží se zalíbit jen za účelem úspěchu. Ten přišel díky jeho poezii sám od sebe. J. H. Krchovský jen posunul svou stylizaci výš k dokonalosti a nijak zásadně ji neměnil.

4.2.9 Básně sebrané

Sborník, který mapuje tvorbu J. H. Krchovského od let osmdesátých až do roku 2010. Je rozšířeným vydáním *Básní* (1998), zde si totiž můžeme přečíst i básně současnější. *Básně sebrané* vyšly ku příležitosti autorova jubilea, a to padesáti let. Právě recenze, která vyšla v *Literárních novinách* uvádí hned z počátku část Krchovského básně, ta byla do této edice zahrnuta ze sbírky *Nad jedním světem*. Já ji zde pro ukázkou uvedu celou:

*Že už si nedáš říct, čas nelze vratet zpět
Meleš si pořád svou („Hej, malá pojd' sem!“) ...
Kolik mi vlastně je, – dvakrát mých dvacet pět?
Vždyť už bych mohl být málem svým otcem⁸⁴*

Je totiž vcelku pozoruhodné, že J. H. Krchovský má ve svých dnes již jednašedesáti letech převážně mladé čtenáře. Se stylem, jakým píše se není čemu divit. V *literárním obtydeníku Tvar* jeho mnohými obdivované dílo komentují slovy: „*Vychází tak vstříc četnému, bez ohledu na věk nedospělému publiku, prahnoucímu po rýmem estetizovaných ‚hláškách‘*

⁸² KAPRÁLOVÁ, Dora. Co se v mládí naučil J. H. Krchovský. *Mladá fronta Dnes*. 2005, 16(206) (20050902). Umění a kritika - Brněnská scéna [příloha], s. C/11. ISSN 1210-1168.

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ KRCHOVSKÝ, J. H. *Nad jedním světem*. Brno: Host, 2004, s. 46. ISBN 80-7294-137-2.

z *intimního života*.⁸⁵ Řekněme, že se tak naváží do jeho tvorby, kde kritik není zrovna Krchovského „fanouškem“. Kromě toho, že tato poezie pro něj poezií spíš není, kritizuje i jeho stylizaci na přebalu knihy. Kde se podle něj dojem „žijícího klasika“ navodit nepovedl a celou stať končí ocitováním dvou veršů J. H. Krchovského z básně *Šílenství*, která byla zhudebněna Mejlou Hlavsou.⁸⁶

*všechno je lepší než nehybný močál...
a z pádu neměj strach; ten pád už počal.*

V kritikách dalších se do básníka již nikterak nenaváží. Rozmlouvají vstřícný monolog o samotném autorovi. Je zde například popsán pro Krchovského tak typické verše: „... *sází na verš vázaný, stopový, např. na čtyřstopý jamb v pravidelných rýmovaných čtyřveršových strofách. Jindy dává zaznít čtyřstopému daktylu, ...*“⁸⁷ Kromě toho si zde autor článku mírně pohrává s jeho úlohou poetiky jako undergroundového básníka. Ta je ovšem nepopíratelná.⁸⁸

4.2.10 Dvojité dno

Básnická sbírka *Dvojité dno*, která vyšla v roce 2010 již tradičně v nakladatelství *Host*, obsahuje převážně básně sepsané v letech 2009 a 2010. Většinou se jedná o takové básně, které jsou složené ze čtyřverší. Je zde pár výjimek o něco delších, na které by čtenáři Krchovského z předešlých let mohli být zvyklí. Ale samotná sbírka je uvedena dokonce pouhým dvouverším, které parafrázuje známý výrok Jaroslava Seiferta:

*Život je na hovno a láska na prd
jak už řek myslim že Jaroslav Seifert*⁸⁹

Kromě Seiferta se ve sbírce *Dvojité dno* dá snadno rozpoznat narážek na další básníky hned několik. Mezi ně patří např. František Gellner, Wiliam Shakespeare, Edgar Allan Poe, Fráňa Šrámek a další. Kromě periodik jako je *Psí Víno* a *Host*, se o sbírce *Dvojité dno* více zmiňují novinové deníky. Konkrétně se jedná o *Mladou frontu DNES*, *Lidové noviny* a *Právo*.

⁸⁵ REISINGER, Vladislav. Klíště klíštěti. *Tvar*. 2010, 21(17), s. 21. ISSN 0862-657X.

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ MIKULÁŠEK, Alexej. Z krchova a zase zpět. *Haló noviny. Obrys - Kmen*. 2010, 16(28), s. 2. ISSN 1210-1494

⁸⁸ Tamtéž

⁸⁹ KRCHOVSKÝ, J. H. *Dvojité dno: [básně a zápisky veršem převážně z roku 2009 a první poloviny roku 2010]*. Brno: Host, 2010, s. 11. ISBN 978-80-7294-407-1.

Nenapadlo mě, že na J. H. Krchovského se může snést ve větším měřítku negativní kritika, do jisté míry konstruktivní, v několika případech snad ani to ne. To, co jiní vyzdvihují a vnímají jako pozitivní, tím myslím pro upřesnění jeho ustálenost formy, témat a částečné opakování, jiní zatracují. Vyčtena mu je jistá monotónnost, kterou je možné pozorovat. U Krchovského je, myslím že, hlavní výhodou jeho ustálenost. Ustrnulost, smím-li to tak říct, ovšem jen v tom nejlepším možném slova smyslu. Krchovský je básník, který nemění formu. Jeho básně jsou plné sarkasmu, grotesknosti, pesimismu, erotiky, smrti, nešťastné lásky a celé jsou dokonale poskládané ve velice vyvedených rýmech. Ale v kritice Petra Štengla je toho očividně přebytek: „*Opakování sice je matka moudrosti, ovšem i v případě básníka Krchovského všeho moc škodí. Ani on se tedy nemůže vyhnout věčně úmorné recyklaci svých veršů.*“⁹⁰ Tak kritik začal, mírně, ne nikterak mile. A v tomto duchu i pokračoval. Krchovskému vyčetl monotónnost, která se zkrátka nemění. Sbírkou pochopil jako zoufalou zpověď, nebo se alespoň tak o ní zmiňuje a celou kritiku končí slovy: „...*Kde lépe bilancovat, kde jinde nadávat na posraný život, kde jinde žehrat, vzpomínat, vzývat i proklínat lásku, než v hospodě a nad čím jiným, než rumem a pivem... Ale i to už je nuda*“⁹¹. Ve sbírce *Dvojitě dno* jsou ovšem i básně, které si kritik chválí. Všimá si povedené časovosti hned u básně první a celkově vyzdvihuje Krchovského srozumitelnost.

Zůstaňme ještě u těch kritik, které poznamenávají nedostatky básnické sbírky. Recenze z deníku *Mladá fronta DNES* sepsula Krchovského sbírku z roku 2010 hned v titulku „*Krchovského novinka je jeho nejslabší knihou*“⁹². Přestože mnohdy nadpis čtenáře spíše zmate a ve článku samotném se dočte kolikrát úplně jiné pointy, nebo daný titulek zmíní jen zcela okrajově, tady mu autor zůstává zcela věrný. Po vyzdvižení sborníku *Básně* z roku 1998, už nás čeká jen strmá cesta dolů. Celých osmdesát stránek je prý bez života, bez chuti vůbec tvořit a samotný padesátník postrádá energii. Znovu je mu vyčítáno opakování, a kromě něj i formální stránka básně. „*Dal se do recyklování motivů, postupů a point, začal používat už jednou vytěžené nápady. Dokud držel formu, dala se ta opakování z části snášet, jenže s Dvojitým dnem přišel i o tuhle devízu: rýmy tu až povážlivě kulhají, rytmus ztratil na sugestivitě.*“⁹³ Básník prý sbírkou sestoupil ze stupínků těch lepších básníků do davu dalších.

⁹⁰ ŠTENGL, Petr. Když už se básníkovi nezvedne. *Psí víno*. 2011, 15(56), s. 53. ISSN 1801-0202.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² KOPÁČ, Radim. Krchovského novinka je jeho nejslabší knihou. *Mladá fronta Dnes*. 2010, 21(295) (20101221), s. 7. ISSN 1210-1168

⁹³ Tamtéž.

Další kritiku, která byla napsána o *Dvojitém dně*, můžeme najít v měsíčníku *Host*. Nese název *A jede se dál...* Ta naopak od kritik předchozích hned v počátku uvádí, že vše je tak, jak má být.⁹⁴ Krchovského autorka zmiňuje v kontextu „kultovního básníka“, právě pro svou čtivost, neodekadenci, humor a vynalézavé rýmy. Kromě vyšlé sbírky se v kritice pojednává o již vyšlých sbírkách a výběrech a souborných vydáních.

„*O smrti, ale i o erotických selháních, opijení se, ba o vyměšování se tu hovoří s takovou nonšalantní samozřejmostí, že je čtenář zaskočen, ne-li rovnou šokován, přičemž zhnusení se v takřka pravidelných intervalech střídá se smíchem.*“⁹⁵ Možná právě kvůli té nonšalantnosti mi nepříjde nějaké zhnusení vůbec možné. Pravděpodobně díky sarkasmu, který propuká v básních do grotesknosti se nenajde pro něco takového nijaký výrazný prostor. Snazší je vypuknout v smích než se cítit znechuceně. Naprostou pravdou ovšem je, že Krchovského dekadence, kterou vlastně obrací, je ve spojitosti s dalšími již vyjmenovanými znaky, téměř geniální. Označení Krchovského jako „kultovního básníka“ není tedy vůbec daleko od pravdy.

„*Krchovského tvorba představuje v české literatuře zajímavý fenomén. I když nezapře svůj původ pevně svázaný s undergroundem, patří v podstatě k produkci konzumované, lze-li se tak vyjádřit o poezii, masovým publikem.*“⁹⁶ To je takový zajímavý paradox, který se nejen J. H. Krchovskému stal. Člen podzemní kultury, tedy undergroundu, má být přece pro sféru oficiální neznámý. Střední proud je něco, čemu se zcela vyhýbá. Někdy nezištně, někdy zcela cíleně. V případě Krchovského je správně možnost druhá. Přesto se stal velice čteným a oblíbeným básníkem. Sebeironie a skepse, které ve svých básních Krchovský užívá neskromně, jsou velice důležitým motivem, kterého si není těžké v jeho tvorbě povšimnout. A tak, jak v kritice Tereza Radváková zmiňuje, básník opravdu nezapře podobnost s anarchistickým buřičem Františkem Gellnerem.⁹⁷

Plyš na křídlech smrtihlava je kritika vsutku oslavná. Chválí a všimá si toho, co jiní nevnímají ani za důležité. Zabývá se do hloubky všemi možnými znaky a samotná zní vcelku poeticky. Než se dostaneme k jednotlivým poznatkům z tohoto přívětivého článku, uvedu zde hned jeho počátek, kde je autorem dobře shrnuta: „*Co činí Krchovského jím samým a co jsou*

⁹⁴ RACKOVÁ, Simona. *A jede se dál... Host*. 2011, 27(3), s. 67-68. ISSN 1211-9938.

⁹⁵ Tamtéž

⁹⁶ RADVÁKOVÁ, Tereza. *Dvojité dno české poezie: Vyšla sbírka předního českého básníka J. H. Krchovského. Právo*. 2011, 21(35) (20110211), s. 8. ISSN 1211-2119.

⁹⁷ Tamtéž

v posledních knížkách jeho stabilní motivy: v nitru svár, v básni řád; téma zániku; pohřební humor; ... umění rýmu a rytmu; smutek za nemožným...⁹⁸

Kritik spíše kritizuje upjaté čtenáře, kteří soudí Krchovského básně dle motivů hospod plných piva a rumu, jako „léčebných prostředků“⁹⁹. Za jeho tvorbou vidí mnohem víc. Rozebírá humor, který je obsažen v mnoha formách. Dovolím si znovu ocitovat, neb to tak krásně parafrázovat nelze: „Nevinný a naivní, jak u dítěte, které si hraje i v rakvi; úlevný, aby jím zahlal úzkost; nejčernější, kterým mluví s neúprosným časem a se smrtí, hořký, kdy je a tváří grimasa do masa.“¹⁰⁰ Krchovského vnímá jako novoromantika, který si tropí humor sám ze sebe a něhu popisuje krutým způsobem.

4.2.11 Singer/Krchovský

Spojení dvou progresivních osob. Básník J. H. Krchovský a malíř Michal Singer spolu roku 2011 vydali v nakladatelství *Zlatý had* knihu. Na čtyřiasedmdesáti stranách se rozprostírá organizovaná spleť obrazů a básní, které spolu dokonale korespondují. Na díle se podílel také grafik Petr Kryštůfek. Právě ten obrazy Singera uspořádal.

Jak je uvedeno v jediné kritice, kterou se povedlo na toto dílo dohledat: „Některé obrazy ‚rozkuhal‘ na drobné elementy, jiné graficky přeskládal do nových forem, aby co nejvýstižněji podpořil Krchovského texty.“¹⁰¹ Singerovy obrazy jsou plné barev a energie. Zaujmu na první pohled. Jsou zkrátka něčím, co člověk nemůže jen tak přehlédnout. Krchovského poezie byla prostřednictvím kritik představena až do syta. A tak si myslím, že není nutné znovu popisovat to, čeho si všímá většina kritiků a příznivců jeho tvorby. V této knize jsou básně z různých sbírek i výborů. Za příklad stačí krátká báseň, která kromě toho, že byla zahrnuta do sborníku *Básně sebrané*, tak byla i zhudebněna kapelou Krch-off band na jejich prvním albu.

⁹⁸ HORANSKÝ, Miloš. Plyš na křídlech smrtihlava: J. H. Krchovský recituje své další sychravé sólo - Dvojitě dno. *Lidové noviny*. 2011, 24(204) (20110831), s. 8. ISSN 0862-5921.

⁹⁹ Tamtéž

¹⁰⁰ Tamtéž

¹⁰¹ FAJTOVÁ, Marie. Brutální lyrika Krchovského a Singera. *Instinkt*. 2012, 11(2), s. 42. ISSN 1213-774X.

VŠICHNI JSOU ZÁKEŘNÁ HLADOVÁ KLÍŠŤATA

jsou na svých prdelích vzájemně přisátá

a když se poslední na první zavěsí

*pak z jeho prdele vlastní krev saje si*¹⁰²

V kritice je porovnání dvou autorů, které hlavně poukazuje na jejich vzájemnou podobnost. Stojí mimo střední proud, oba si zažili těžká období plná existenčních nejistot, a kromě jiného jsou i v podobném věku. Za důležité považují vyzdvihnutí Krchovského úspěchu, kde je uveden údaj o vydávání jeho sbírek v desetitisícových nákladech. To je zrovna na českém trhu poezie exponenciálně vyhnané číslo do nepředstavitelných výšin. A Michal Singer, který dříve pracoval v redakci *Respektu*, se dopracoval až k umístění jeho děl v *Národní galerii*. Jak nakonec uvádí Marie Frajtová: „ani jeden nehraje na rafinovanost a sofistikované intelektuální hříčky, ale pálí rovnou na solar.“¹⁰³ A to je dozajista pravda.

4.2.12 Já už chci domů

Sbírku básní a zápisků veršem z let 2011 až 2015 vydalo téhož roku Krchovského dvorní nakladatelství *Host*. Přebal knihy už tradičně zdobí fotografie Ivana Pinkavy, tentokrát v jiné podobě, než jak jsme zvyklí. Na sbírce *Dvojité dno* se J. H. Krchovský objevil zády. Na této obálce je fotografie pro změnu upravena. Krchovský leží pod svým názvem sbírky skosený ve 2D podobě. I když kritiky komentují i samotný přebal knihy, více se věnují tomu, oč v téhle práci jde, kritice tvorby Krchovského.

Čtvrtletník *Lógr* v seriálu na pokračování *Ze současné české poezie XVI* recenzuje čtyři básnické sbírky. Poslední a nejlépe hodnocenou sbírkou není žádná jiná, než *Já už chci domů*. Na pár řádcích autor recenze shrnul, že Krchovský upouští od více veršových básní a drží se již tradičně těch čtyřveršových. Přibývá závažnost smrti a smířování se s ní. A přestože zmínil s vulgarismy a básněmi plných sexuálních zážitků, v jiných tématech setrvává, konkrétně „smrti, ironie, sebeironie a nemazlivosti“.¹⁰⁴

¹⁰² KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010, s. 79. ISBN 978-80-7294-356-2.

¹⁰³ FAJTOVÁ, Marie. Brutální lyrika Krchovského a Singera. *Instinkt*. 2012, 11(2), s. 42. ISSN 1213-774X.

¹⁰⁴ MELICHAR, Dominik. *Ze současné české poezie XVI*. *Lógr*. 2016, 6(19), s. 25-29. ISSN 1804-6835.

Prostě Krcháč, tak to by k úplnému vyjádření pomalu stačilo. Ale pojďme rozebrat více než jen samotný nadpis recenze z měsíčníku *Host*. Michael Alexa se zde zmiňuje, jako všichni před ním i po něm, o jakémsi „autoplagiátu“. K tomu samozřejmě dochází vlivem monotónnosti, protože až na malé výkyvy zůstává jeho tvorba stejná. Je zde zmíněna taktéž neodekadence a výstavba rýmů.¹⁰⁵

Tvar zase skýtá na jedné straně hned dvě rozsáhlejší recenze. Ta první *Nasypat sýkorkám, a pak se zabít* pojednává o Krchovského tak typickém čtyřverší, referuje o symbolismu a motivech v jeho poezii, a obvykle zmiňovaném vlivu Františka Gellnera: „erotický cynismus, gellnerovštější než sám Gellner, milostný výraz protažený stokou“.¹⁰⁶ Druhá recenze s názvem *Jsem ještě živ?* každé povšimnutí prokládá příklady z básní. Je to recenze velice povedená, tím samozřejmě nijak neznevažují recenzi první. Je samozřejmě taky velmi dobrá, a i v ní se objevují příklady z Krchovského básní. Ovšem tady vše tak nějak víc zapadá:

*Jestliže, bože, jsi, tak už mě neseť
podmínky, kterýs dal, jsou prostě nefér!
nikdo mi neřekl při cestě na svět
že jednou budu zas muset jít nazpět*¹⁰⁷

Krchovský polemizuje s bohem, ve kterého vlastně nevěří. Ale často s ním vede dialog, i když jeho bůh je cosi ateistického. Igor Fic také poukazuje na stále se opakující motivy smrti a samoty a, které se mnohdy dostávají do kontrastu se životem. Poezii Krchovského vnímá jako zaznamenávání lidských zkušeností, i když nepřenositelných, přesto sdělitelných.¹⁰⁸

Do rubriky kritický zápisník v literárním revue *Weles* přispěl Jan Krajčirovič článkem *Jen samotu mám zde a všude*. V něm se zmiňuje o mírné proměně obsahu, který ztrácí svůj cynismus. Ovšem díky ustálenosti čtyřveršových básní se zlepšuje přesnější pointa, která míří přesně tam kam má, a svou úsečností je rovněž údernější.¹⁰⁹

¹⁰⁵ ALEXA, Michael. Prostě Krcháč: šestašedesát nových básní J. H. Krchovského - nic více, nic méně. *Host*. 2016, 32(4), s. 90. ISSN 1211-9938.

¹⁰⁶ EXNER, Milan. *Nasypat sýkorkám, a pak se zabít*. *Tvar*. 2016, 27(10), s. 3. ISSN 0862-657X.

¹⁰⁷ KRCHOVSKÝ, J. H. *Já už chci domů: básně a zápisky veršem 2011-2015*. Brno: Host, 2015, s. 10. ISBN 978-80-7491-591-8.

¹⁰⁸ FIC, Igor. *Jsem ještě živ?*. *Tvar*. 2016, 27(10), s. 3. ISSN 0862-657X.

¹⁰⁹ KRAJČIROVIČ, Jan. *Jen samotu mám zde a všude*. *Weles*. 2016, č. 65 léto, s. 103-104. ISSN 1214-2948.

4.2.13 Tak ještě jedno jaro tedy

O výboru *Tak ještě jedno jaro tedy*, referují ve dvou periodikách. V *Lidových novinách* i v *A2* vznikly poněkud krátké sobě podobné články, neb se primárně jedná o samotné představení knihy. Tento výbor, který vznikl z básní od roku 1979 až do roku 2015, je výjimečný svým zajímavým členěním a grafickým zpracováním Viktora Karlíka. Snad už právě při zmínce výtvarníka Karlíka není překvapením, že výbor vyšel v nakladatelství *Revolver revue*. Kniha se ve čtyřech částí rozprostírá mezi ročními obdobími. „*Linoryty skvěle korespondují s typickou atmosférou Krchovského básní – totiž s kulisami chrámů, hospod a hřbitovů, a především temnot, záblesků a záhrobí.*“¹¹⁰ Zatímco již v zmiňované stati v *kulturním čtrnáctideníku A2* můžeme chápat zmínku o „básnickém deníku“¹¹¹ jako uspořádaný chronologický popis ze „života“ lyrického subjektu, v článku druhém je psáno: „*Mrzí či vadí jedině: ta oddělená roční období, jež básník ve verši uchopuje, prakticky přestávají existovat, jak vidíme kolem sebe...*“¹¹² Osobně se přikláním k vjemu prvnímu, ale to je názor čistě subjektivní.

4.2.14 U nás ve sklepech

Antologie poesie druhé generace undergroundu, takový podnázev nese kniha *U nás ve sklepech*. Jako první důležité považuji zmínit, že kromě poezie jsou zde obsaženy fotografie i obrazy. Mezi nimi se vyjímají rovněž obrazy mladého J. H. Krchovského, který je mimo literárního a hudebního nadání obdařen také nadáním výtvarným. Na několika stranách můžeme vidět jeho obrazy malované tuší, olejomalby, ale i jeden linoryt. Kdo knihu četl, ví, že je rozdělena na devět částí. Ty jsou pojmenovány podle veršů básní, které jsou do antologie zařazeny. Na přebalu knihy jsou zapsáni všichni básníci a jedna básnířka, jejichž dílo je v antologii obsaženo. Nejčastěji se v ohlasech na knihu opakují jména Jáchyma Topola a J. H. Krchovského. Koncept této knihy vymyslel Viktor Karlík.

Ve čtvrtletníku *Babylon* vyšel na půl strany dlouhý článek. Adam Drda svou recenzi prokládá básněmi autorů, kteří se řadí do druhé generace undergroundu, a kniha je proto obsahuje. Dal si rovněž práci s vypsáním všech zmiňovaných básníků z titulní strany knihy, ale

¹¹⁰ LARVA, Kamil. J. H. Krchovský, *Tak ještě jedno jaro tedy*. *A2*. 2015, 11(17), s. 31. ISSN 1803-6635.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² CHUCHMA, Josef. Když ještě bývalo jaro. *Lidové noviny*. 2015, 28(271) (20151121). ISSN 0862-5921. Orientace [příloha], s. xii.

také s výčtem jmen umělců „výtvarného doprovodu“.¹¹³ Cituje zde Marka Vajchra s Viktorem Karlíkem, kteří se spolu s Editou Beníškovou, současně Onuferovou, na knize primárně podíleli. Knihu shledává jako první svého druhu. U nás ve sklepě spojila autory druhé generace undergroundu, a tím dokazuje že: „*i tehdy existoval docela svobodný kulturní provoz, který oproti oficiálnímu (a také ‚šedozónnímu‘) nejen nebyl méněcenný, ale dalece ho převyšoval normalitou uprostřed úchylnosti*“¹¹⁴

Recenze, kterou přispěl do *Tvaru* Mirek Kovářík zmiňuje Krchovského jako básníka věrného své tvorbě, kterou nemění. Podotýká zřetelný vliv poezie Karla Hlaváčka a Františka Gellnera, do které dokázal vnést aktuálnost dnešních dní. Kromě poezie popisuje několik jeho obrazů, znázorněných na stránkách této knihy. Krchovský je jediným z antologie, o kom se rozsáhle zmiňuje.¹¹⁵

Vyváženost literární i obrazové recenze je obsažena ve stati *Třaskavá nálož ve sklepě*. V té se totiž téměř z úplného počátku píše vedle literární, taktéž jako o antologii výtvarné. Pouze tvorba J. H. Krchovského a Filipa Topola se v knize prolíná. Jiní zastávají vždy jen jednu uměleckou sekci. Vysvětluje stručně vymezení druhé generace českého undergroundu.¹¹⁶ Jedná se o autory narozené v šedesátých letech minulého století, jejichž rodištěm byla matička Praha. Dalším důležitým společným rysem je fakt, že měli možnost debutovat a následně svou tvorbu vydávat jediné ineditně, v samizdatu nebo exilu. Josef Huchma ve své recenzi píše o nemožnosti podobné semknutosti v oficiální sféře let osmdesátých. „*Primární totiž o okruhu kolem X/Violitu a Revolver Revue byla semknutost lidská, občanská, pohyb v opozici*.“¹¹⁷

Kateřina Kadlecová kromě výborného obsahu oceňuje současně kvalitu papíru s krásným písmem. Zmiňuje, jakým způsobem jsou rozděleny jednotlivé oddíly knihy, což už bylo dříve řečeno. Vyjma všech básníků jmenuje jednotlivé fotografy, malíře a hudebníky. Neopomíjí ani sborník *Jeden řez*, který se nikdy nedočkal vydání a jeho krátký příběh je shrnut Viktorem Karlíkem na posledních stranách knihy. Znovu je tu uvedena o Krchovském jako malíře. Na straně s recenzí se i pyšní jeden z jeho obrazů slepce trhajícího květinu, který je bez názvu. Také píše, že Krchovský je svou poezií konstantní, na rozdíl od Jáchyma Topola nebo

¹¹³ DRDA, Adam. U nás ve sklepě: vychází antologie básní (a výtvarných prací) druhé generace undergroundu. *Babylon*. 2013, 22(5). ISSN 1211-4332. Literární a výtvarná příloha, s. II.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ KOVÁŘÍK, Miroslav. U nás ve sklepě... a dál?. *Tvar*. 2015, 26(1), s. 20. ISSN 0862-657X.

¹¹⁶ CHUCHMA, Josef. *Třaskavá nálož ve sklepě*. *Lidové noviny*. 2014, 27(33) (20140208). ISSN 0862-5921. Orientace, s. ix.

¹¹⁷ Tamtéž.

Petra Placáka, neb se věnovali i žurnalistice a próze.¹¹⁸ Přestože je poezie Krchovského konstantou, sám prózu psal. Jako dobrý příklad poslouží kniha *Jakoby/Als ob* z loňského roku.

4.3 Próza

4.3.1 Jakoby

Krchovský má na slušném výčtu všech vyšlých básnických sbírek, jejich výběrech a sbornících překvapivě také pár krátkých próz, které byly v roce 2020 vydány v knize *Jakoby/Als ob* v nakladatelství *Kétos*. Jedná se o ranou tvorbu ještě z let osmdesátých, kdy kromě jiného v samizdatu debutoval se svou básnickou dvojsbírkou *Zamilovaný dement/Nové valčíky*. Slušná recenze vyšla loňského roku v *Lidových novinách*.

Hned v úplném začátku má její autor dobrou připomínku. „*Jakou knížku vystřelit do vesmíru, aby podala ufonům zprávu o české poezii posledních dekad? No přece Básně Jiřího H. Krchovského...*“¹¹⁹ A tak, s nadsázkou této věty, po přidání několika dalších básníků, není zatěžko souhlasit. Každý J. H. Krchovského zná jen jako básníka. I když slovíčko „jen“ je zde vcelku nepatřičné. Básník je velice dobrý a vskutku geniální. Stačí prohlédnout o trochu dál než za samotná slova veršů, aby si toho jeden všiml. Kromě toho je také dobrým spisovatelem. Důkazem jsou jeho krátké povídky, ty vyšly v bilingvním, česko-německém vydání. Přestože je to kniha dost úzká, obsahem je plná.

Pět povídek, které kniha obsahuje mají tři důležité motivy, kterých je snad nemožné si nevšimnout. Sám literární kritik je zde rozepisuje. Jsou to cigareta, zvíře a čas. Cigarety zde zastávají funkci „*reálné úlevy na duchu a symbolického světla*“¹²⁰. Zvíře, respektive dvě zvířata, protože hned v druhé povídce čteme o „*velkém černém ptákově*“¹²¹ a „*černé chvějící se kočce*“¹²², která odkazují na Edgara Allana Poea (báseň *Havran*, povídka *Černý kocour*)¹²³. „*S časem, respektive bezčasím bývá dnes spojována doba, kdy Krchovský svou prózu psal: třetí*

¹¹⁸ KADLECOVÁ, Kateřina. Výprava do podzemí: Revolver Revue vydala antologii poezie druhé undergroundové generace. *Reflex*. 2014, 25(1), s. 51. ISSN 0862-6634.

¹¹⁹ KOPÁČ, Radim. Nikdo není tak sám jako já. *Lidové noviny*. 2020, 33(93) (20200421), s. 7. ISSN 0862-5921.

¹²⁰ Tamtéž

¹²¹ Jakoby ... KRCHOVSKÝ, J. H. *Jakoby - Als ob*. Vídeň: Kétos, 2020, s. 36. ISBN 978-3-903124-15-8.

¹²² Tamtéž. s. 42.

¹²³ KOPÁČ, Radim. Nikdo není tak sám jako já. *Lidové noviny*. 2020, 33(93) (20200421), s. 7. ISSN 0862-5921.

pětiletka normalizace; dost trpná, šedivá, vyduchlá.“¹²⁴ Ty provází všechny krátké povídky, které se rozprostírají na šedesáti pěti stranách. Je ovšem třeba brát v potaz, že zatímco čteme na levé straně text český, na straně pravé si jej můžeme přečíst v němčině. Krchovského dílo je zde hodnoceno v pozitivním světle. I když jsou povídky plné mnohých znaků jeho poezie, i grotesknosti, mně samotné chyběl humor, který jeho temné myšlenky na papíře „ulehčuje“. Povídky byly poněkud tíživé, ovšem o nic míň dobré. A jak uzavírá sám kritik větou z jedné Krchovského povídky, která tuto prózu dobře shrnuje: „*Nikdo není tak sám jako já.*“¹²⁵

4.4 Hudba

Texty J. H. Krchovského byly často zhudebňovány různými kapelami, o kterých jsem se již zmiňovala z počátku této bakalářské práce. Není se čemu divit. Rým a pravidelný rytmus v jeho básních k tomu přímo vybízí. Krchovský je sám zdatným hudebníkem, a tak založil kapelu Krch-off Band. Vydali spolu prozatím dvě alba (*Naposled, Jakože vůbec nic*), ke kterým vyšlo několik recenzí. Pak nejde opomenout spolupráce J. H. Krchovského a Mejly Hlavsy. Z tohoto legendárního spojení vyšlo nadmíru skvělé album *Šílenství*. A tak to vezmu chronologicky, nejprve rozeberu kritiky na Hlavsovo *Šílenství* z roku 1999, a pak bude následovat kritický ohlas z tohoto tisíciletí na J. H. Krchovského a Krch-off Band.

4.4.1 Šílenství

Na albu *Šílenství*, které vyšlo v roce 1999 ve vydavatelství *Globus-Popron*¹²⁶ se podíleli primárně Mejla Hlavsa a J. H. Krchovský. Mejla Hlavsa byl výborným hudebníkem, a jak se později ukázalo, tak i textařem. Tady ovšem spolupracoval s Krchovským. Proto je zde většina textů jeho. Jako právě například píseň nesoucí stejný název celého alba, *Šílenství*. Kromě nich jsou na desce dvě skladby převzaté. Jedna z nich se jmenuje *Angel's hair*, ta je přímo od The Plastic People of the Universe, a druhá *Trouble Every Day*, která je z debutu Franka Zappy *Mothers of Invention*.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž

¹²⁶ KOCÁBEK, Antonín. Promyšlené Šílenství Milana Hlavsy. *Lidové noviny*. 1999, 12(98) (19990427), s. 10. ISSN 0862-5921.

Recenze v deníku *Mladá fronta DNES* nejprve stručně představuje Mejlův dosavadní vývoj na poli undergroundové a rockové hudební scény. Rozebírá album primárně z hudebního hlediska. Podtitulek *Nic pro optimisty...*¹²⁷ a následná slova akorát dokazují fakt, že několik písni otextoval právě básník J. H. Krchovský, který je pro svou dekadentní tvorbu plnou pesimismu známý. Letmá zmínka je ovšem vše, co se v této recenzi o Krchovském píše. Další recenze, která je uvedena v *Lidových novinách*, je podobného ražení. Její autor zde uznává převážně hudební výkony, o Krchovském se zmiňuje sporadicky. Album však nazývá výborným.¹²⁸ Myslím si, že věnovat se kromě hudbě více i textům by nebylo zdaleka na škodu, spíš naopak. Přidávám proto text jedné z básní, která byla na albu zhudebněna:

*Skořápky se svíčkou houpou se na vodě
možná jsou vánoce, možná že ne...
plujem vstříct osudu anebo náhodě
neznáme hodiny, neznáme dne*

*Co vše se může stát do dne a do roka
copak nám přichystal tenhleten svět?
pokleklas vedle mne se smutkem proroka
a tvůj stín na stropě začal se chvět*

*Náhle nám kolem těl slizkej had proletěl
na svíčkách zasyčel smáčeněj knot
had zajel do mísy podoben kometě
a pak se vynořil z páchnoucích vod*

*Radši jsem přiklopil dekl a spláchnul jsem
spláchnul jsem celej náš prašivej svět
skořápky zmizely v potrubí s rámusem
jenom to hovno se vrátilo zpět...*¹²⁹

¹²⁷ RAUVOLF, Josef. U Hlavsy se projevil jistý druh rozumného šilenství. *Mladá fronta Dnes*. 1999, 10(42) (19990219), s. 19. ISSN 1210-1168.

¹²⁸ KOCÁBEK, Antonín. Promyšlené šilenství Milana Hlavsy. *Lidové noviny*. 1999, 12(98) (19990427), s. 10. ISSN 0862-5921.

¹²⁹ KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010, s. 194. ISBN 978-80-7294-356-2.

Zhudebněné básně jsou téměř zpravidla vždy delší. Z tradičních čtyřverší byla zhudebněna Klíšťata, která jsou již citována v kritickém ohlasu na knihu Krchovského a Michala Singera. A jak zakončil svou recenzi Antonín Kocábek, protože bych to nedokázala popsat lépe, a protože měl úplnou pravdu, dovolím si jej citovat: „*Album Šílenství se pravděpodobně nestane titulem okupujícím vrchní příčky hitparád, ale své věrné posluchače si jistě najde – a že jde o výjimečný titul ve své kategorii, u kterého při každém novém poslechu můžete něco nového objevit, je také nepochybné. A to není málo.*“¹³⁰

4.4.2 Naposled

O prvním albu kapely Krch-off band se objevily tři recenze. Byly obsaženy v periodikách *Host*, *Lidové noviny* a *Týden*. Album *Naposled* nese ve své podstatě oxymorický název, neboť se jedná o desku debutovou. Naštěstí pojmenování nebylo bráno doslovně, a kapela vydala i desku druhou. Doufejme, že ve své hudební činnosti bude Krchovský se svými kolegy nadále pokračovat. Album bylo vydáno v roce 2008 hudebním vydavatelstvím *Guerilla Records*, to se soustřeďuje primárně na undergroundovou a alternativní scénu. Součástí CD je booklet, kde kromě textů písní můžeme vidět funebrální obrázky Marka Brodského¹³¹.

„*Básníci občas zpívají své básně, vybavuje se mi třeba Allen Ginsberg nebo Josef Kainar. Kam se ale hrabou na J. H. Krchovského – ten postavil za účelem provozování svých veršů celou kapelu...*“¹³² Tak začíná recenze psaná Jiřím Peňásem v časopisu *Týden*. Album obsahuje patnáct písní. Hned úvodní skladba *Jako vloni*, která je v recenzi citována, je úkazem toho, že Krchovského texty opět nemají chybu.

Je stejně krásně

jako bylo vloni

a kromě piva

zas i lípy voní

jak vlasy krásný holky

co si tu sním o ní

¹³⁰ RAUVOLF, Josef. U Hlavsy se projevil jistý druh rozumného šílenství. *Mladá fronta Dnes*. 1999, 10(42) (19990219), s. 19. ISSN 1210-1168.

¹³¹ BYSTROVOVÁ, Marta. Krchovského humor a úzkosti. *Lidové noviny*. 2009, 22(34) (20090210), s. 20. ISSN 0862-5921.

¹³² PEŇÁS, Jiří. J. H. Krchovský and Krch-off Band: Naposled. *Týden*. 2009, 16(17), s. 77. ISSN 1210-9940.

že v ruce s mou rukou
visí se mnou na jabloni
ale kolem seděj
zase jenom oni
ti, co mě tak serou
stejně jako vloni¹³³

A jak je uvedeno, dekadentní básně ověňčeny spoustou sarkasmu¹³⁴ jsou posunuty v zhudebněné formě na další úroveň. Může za to Krchovského zpěv, který „... je umírněný, skoro chlapecky křehký a na správných místech umí zatlačit na city“.¹³⁵ Dále pak mají vliv samozřejmě skvělí hudební kolegové, ti jsou jmenovitě představeni v recenzi Lidových novin. Ocitovány tu jsou hned dvě skladby z alba, konkrétně *Naposled a Dráty*¹³⁶.

Se skupinou O. P. N., hrál Krchovský na saxofon¹³⁷, ve své kapele Krch – off band jej vyměnil za kytaru. Důvod, proč vůbec svou kapelu zakládal, je v recenzi z měsíčníku Host uveden fakt, že samotný Krchovský býval většinou nespokojený s hudební interpretací jeho textů (to se samozřejmě nevztahuje na album *Mejly Hlavsy*), která prý mnohdy nekorespondovala s tím, jak by si jejich podání představoval. Neboť on sám je výhradním autorem textů i hudby.¹³⁸ V recenzi *Krchovský naposled?* autor článku uvádí odkaz na hudební portál *bandzone.cz*.¹³⁹

4.4.3 Jakože vůbec nic

Druhé, a snad jen prozatím, poslední album skupiny J. H. Krchovského a Krch – off bandu nese název *Jakože vůbec nic*. Znovu vyšlo v hudebním vydavatelství Guerilla Records před Vánoci roku 2015. I k němu vyšly tři recenze jako k albu prvnímu. Tentokrát v periodikách *Voknoviny*, *Reflex* a *Mladá fronta DNES*.

¹³³ Tamtéž

¹³⁴ Tamtéž

¹³⁵ Tamtéž

¹³⁶ BYSTROVOVÁ, Marta. Krchovského humor a úzkosti. *Lidové noviny*. 2009, 22(34) (20090210), s. 20. ISSN 0862-5921.

¹³⁷ (LAB). Krchovský naposled?. *Host*. 2009, 25(1), s. 5-6. ISSN 1211-9938.

¹³⁸ Tamtéž

¹³⁹ Tamtéž

Vezměme to hezky popořadě. Jako již první zmiňované *Voknoviny* věnovali Krchovskému a Krch – off bandu celou jednu stranu. Ano, je sice pravda, že čtvrtině horní části strany vévodí fotografie kapely, ale přesto se jedná o text k albu *Jakože vůbec nic* nejdelší. Kromě toho Krch – off bandu věnovali i svou obálku.

Je zde dopodrobna rozepsána hudební historie jak Krchovského, tak rovněž výčet kapel, v kterých hrál každý z jeho spoluhráčů. Všichni působili v různých kapelách undergroundu. Ať už jde o legendární The Plastic People of the Universe, DG307, Aktual, Psí vojáky, Půlnoc, nebo další.¹⁴⁰ Jednou z písní, která je ocitována v krátké recenzi v *Reflexu*, je poslední z celého alba, a to *Ještě jedno jaro tedy*¹⁴¹.

V pořadí druhá deska Krch – off bandu sice disponuje jen devíti písněmi, tedy o šest skladeb míň než debutové album *Naposled*. Přesto má stopáž kratší jen o pět minut. Jak zmiňuje Ondřej Bezr ve své kritice v deníku *Mladá fronta DNES*, písně na albu jsou opravdu méně hudebně vyhraněné než na albu prvním. Posluchač si z něj skutečně odnáší dojem jen jako z celku. Zatímco na albu prvním jednomu utkví v paměti detailní pocity z jednotlivých skladeb.¹⁴² Ale přesto je album plné jak výborných smyčců violoncella a houslí, tak dobrého big beatu. Na konci se ční velkým písmem napsaných „60 %“¹⁴³.

¹⁴⁰ LÁBUS DRÁPAL, Vladimír. Krch-Off. *Voknoviny*. 2015, 1(7), s. 12. ISSN 2336-3789.

¹⁴¹ KADLECOVÁ, Kateřina, et al. Pelmel. *Reflex*. 2016, 27(4), s. 60-61. ISSN 0862-6634.

¹⁴² BEZR, Ondřej. Krchovský ukazuje, jak zhudebnit jeho verše. *Mladá fronta Dnes*. 2016, 27(18) (20160122), s. 12. ISSN 1210-1168.

¹⁴³ Tamtéž.

ZÁVĚR

Literárních kritik a recenzí je na dílo J. H. Krchovského napsáno nepřeborné množství. Tedy kromě toho, že má spoustu svých příznivců v řadách čtenářů, ukrývají se rovněž i mezi literárními kritiky. To si dovoluji říct, neb výrazně převažovaly kritické ohlasy pochvalné než ty opačné.

Pokud už někdo přece jen něco vytýkal, byly to stále ty samé znaky jeho poezie. Z počátku šlo o obavy, později se už proměňovaly ve výtky. Problémem se pro některé jeví ustálenost jeho tvorby. A to jak tématem, tak formou. Je pravda, že skladbu básně jmenují méně často, ta je po většinou hodnocena kladně. Kolikrát byl recenzent „znuděn“ obsahem básní, ale chválil verš, rytmus básně, po většinou rým. Jedinkrát byla Krchovskému vytknuta pro něj tak typická čtyřveršová strofa, která se u něj více méně ustálila, a čtyřverší je téměř jedním z indikátorů jeho tvorby. Je pravda, že v počátku byly jeho básně podstatně delší. Příkladem je jedna uvedena hned z kraje v rozpravě nad *Kritickým sborníkem*. Delší jsou povětšinou i texty, které jsou zhudebněny. Znovu jako příklad poslouží jedna báseň uvedena pro album *Šílenství* s názvem *Skořápky* a pro skupinu Krch – off band pak u alba *Naposled* báseň *Jako vloni*.

Největším problémem je pro mnohé monotónnost a opakovanost. Je pravda, že ve výborech i sbornících vycházejí básně znovu. Jak už bylo napsáno, Krchovský se dopouští „autoplagiátu“. Někdo tenhle počínání vnímá jako určitou vyčpělost, nedostatek dobrých básní a nechuť psát jiné. Jak psali jiní, Krchovský zkrátka ví, že se stal klasikem ještě za svého života. A tak určitá recyklace jeho poezie se zdá být naprosto v pořádku. Zvlášť pokud se jedná například o sborník, který vydává tři uspořádané výbory, tak opěvované *Básně* z roku 1998.

Jeho poezie je plná nepřeborného tabu. Přečetla jsem několik výtek k vulgarismům. Dle kritického ohlasu, mají své pevné umístění, kde dokonale sedí a nikde nejsou navíc. Krchovského poezie, kde se rozepisuje o různých erotických zážitcích, byla v jedné z recenzí nazvána pornografií. Básník zkrátka jen ukazuje na zlatém podnose vše, o čem se moc nemluví. Kromě sexu a jiných vulgarit se zcela otevřeně vyjadřuje o vyprazdňování, opileckých eskapádách a smrti.

Jak jsem již psala, opravdu šlo ve větší míře buď o ohlasy pochvalné nebo téměř neutrální. Ve většině uvedených pramenů je Krchovský líčen jako dekadent. To je jedna z mnohých polemik. Jsou i tací, co se pouštěli do komparace dekadenta s neodekadentem. Dle tohoto vyjádření je J. H. Krchovský jasným neodekadentem, neboť všechno dekadentní obrací. Nebo je spíš tím anarchistickým buřičem, kdy je tolikrát opakováno jméno Františka Gellnera?

O podobných rysech v tvorbě těchto dvou básníků jsem četla nesčetněkrát. Ano, kritici se shodují, kromě témat si drží i podobně skvělý rytmus svých básní. Ale je velmi dobře známo, že hlavní osobou, která básníka Jiřího Hásku formovala, než se vůbec stal J. H. Krchovským, byl Egon Bondy. O něm bylo uvedeno taky několik zmínek, avšak méně než o Františkovi Gellnerovi.

Kromě nich byli často ze zahraniční poezie jmenováni Edgar Allan Poe a Charles Baudelaire. Nejen, že si Krchovský půjčuje někdy jejich motivy, kdy po přečtení básně je člověku jasné, že zde naráží právě na jejich tvorbu. Tak tomu bylo rovněž u jediné prózy, která byla doposud oficiálně vydána. Motiv stejných zvířat s Edgarem Allanem Poem v jedné z povídek je již rozepsán v podkapitole této knihy.

Častá opakovanost kritických ohlasů se projevuje v chválení srozumitelnosti Krchovského básní. Samozřejmě, vše je zapsáno tak, jak je to také myšleno. Nemusíme tedy dumat nad hloubkou textu a rozjímat nad významem verše půl dne. Jeho básně zkrátka pochopí každý. J. H. Krchovský nestylizuje své básně žádným poeticky vysoce vytríbeným slovníkem. Ale co nikdo neuváděl a čeho jsem si v básních často všimla, byla buď slova cizí, nebo rovněž ne tak často užívaná v běžné mluvě. Části veršů jsou občas psány třeba německy, francouzsky nebo anglicky.

Velice častým tématem je fotka od Ivana Pinkavy, která je téměř na všech titulních stranách knih vydaných nejen u nakladatelství Host. Jsou tací, kteří celou recenzi nebo její výraznou část soustředili právě na tak známé a vlastně již kultovní vypočtení básníka J. H. Krchovského. Někdy je fotografie upravena. Může jít o pouhé zmenšení, otočení nebo jakékoliv jiné grafické úpravy, a už je o čem psát. Tato fotografie u mnoho recenzí rozhodně nechybí. Většinou, když je možné zveřejnit Krchovského fotku, je to právě tahle.

Jen v hudebních recenzích se stala výjimka. Tam byla většinou fotografie J. H. Krchovského s kytarou nebo i s celou kapelou. U recenzí na *Šílenství* byly jen fotografie Mejly Hlavsy. Výjimkou se staly ještě recenze na antologii *U nás ve sklepě*. Tady byla povětšinou zobrazena výtvarná díla z této knihy. V mnohých případech pak přímo obrazy, jejichž autorem je sám Krchovský.

Jak jsem již zmiňovala ve své práci, v roce 2018 vyšel u stejného nakladatelství, jako vyšla o dva roky próza *Jakoby/Als ob*, epos *Mumie na cestách*. Ten nabízí i několik básní. Jedná se stejně tak o bilingvní vydání, kde se zase na levé straně dočteme českého znění a na straně pravé toho německého. Bohužel se mi k této knize žádné písemné recenze najít nepovedly.

Nevím, zda to bylo možnou nepozorností a nepřesností v mém hledání, nebo se zkrátka v tištěném periodiku o této knize nikdo nevyjádřil.

Dle kritického ohlasu se Krchovský stal v pozdějších sbírkách více melancholickým, tak důležitá pointa a zvrat v posledním verši umírnili, a čím dál víc hledí vstříc smrti. Pointa je velice často připomínaným prvkem v jeho tvorbě. Krchovského poezii někteří vnímají jako velice temnou. Tyto zmínky byly rovněž obsaženy v některých kritických ohlasech. Jistou temnotu někteří přičítají undergroundu. Možná už jen proto, že jde o podzemní kulturu. Autoři z druhé generace nemohli vydávat jinak než ineditně. Samozřejmě s většinovou úrovní kultury za minulého režimu o to ani nestáli, což je víc než pochopitelné, ale neměli ani jinou možnost. Dalšího způsobu šíření neoficiálních textů nebylo. A kdo je šířil, nebo jen uchovával, věděl, že ho může minimálně čekat persekuce, a v dalších případech něco mnohem horšího. Ano, za minulého establishmentu šlo o dobu temna, kterou si Krchovský rozhodně nadále nese v sobě i ve své tvorbě.

Dalším velice opakovaným tématem je lyrický subjekt v Krchovského básních. Často o něm autoři kritických statí referují. V určitých recenzích byly rovněž zmínky, kde byl básník s lyrickým subjektem porovnáván. Ten hraje v jeho tvorbě ovšem neodmyslitelnou roli, skrz kterou v celé básni komunikuje.

Podle počtu různě dohledaných kritik, se dá snadno zjistit, jak velký ohlas na jednotlivé tituly byl. Jelikož kritická recepce nebyla v samizdatových periodikách na různé básnické sbírky nijak valná, těžko jde posoudit, jak úspěšný byl debut Krchovského v podobě dvojsbírky *Zamilovaný dement/Nové valčíky*, který byl uveřejněn ve výboru *Kruh kolem lůžka*.

V kritické recepci po roce 1990 je to už poněkud jednodušší. Reálné mnou dohledané počty uvedu opět chronologicky, jak byl celý koncept při postupu zamýšlen. Konkrétně sedm kritických ohlasů se povedlo dohledat k výboru *Noci, po nichž nepřichází ráno*, které jsou básníkovým oficiálním debutem. Další výbor *Leda s labutí* už nabízí recenze čtyři a *Dodatky...* jen tři. Ty se spojily do velice úspěšného sborníku *Básně*. K němu jsem pracovala s recenzemi pěti. Kniha *Vše nejlepší...* byla okomentována jen ve dvou kritikách. *Posledního listu* se zhostilo kritik hned šest. *Nad jedním světem* a v Krchovského juveniliích *Mladost – radost* jich byl stejný počet, konkrétně pět. *Básně sebrané*, které nabízí výběry básní až do zmiňovaných juvenilií, ty do knihy nestihly být zařazeny, byly zhodnoceny jen třemi recenzenty. Sbírká *Dvojité dno* pak skýtá recenze jen dvě. A kniha Singera a Krchovského ještě o jednu míň. Antologie *U nás ve sklepě* čítá čtyři recenze. Sbírce *Já už chci domů* se dostalo ohlasů pěti

kritiků. Poslední uvedená sbírka *Tak ještě jedno jaro tedy* byla okomentována jen dvěma recenzemi. Jediná próza *Jakoby* měla rovněž jedinou recenzi. K oběma albům Krch – off bandu se povedlo dohledat po třech recenzích a k Mejlovi *Šílenství* pak dvě. Přesto, jak je Krchovský oblíbeným básníkem, z mého výzkumu vyplývá, že nějaká jeho díla jsou kritikou vcelku opomíjená, nějaká dokonce zcela (například zmiňovaná kniha *Mumie na cestách/Mumie auf Reisen*).

BIBLIOGRAFIE

Prameny – recenze a kritiky

- Co nového v samizdatu. *Kritický sborník* [online].6(1). 1986. Knižní zpravodaj. s. 132.[cit.2021-11-02].Dostupné z :http://scriptum.cz/soubory/scriptum/kriticky-sbornik/kriticky_sbornik_1986_01_zm_ocr.pdf
- Nad několika svazky mimořádné edice. ZET. *Kritický sborník* [online]. 9(1). 1989. s. 78.[cit. 2021-11-02]. Dostupné z: http://scriptum.cz/soubory/scriptum/kriticky-sbornik/kriticky_sbornik_1989_01_zm_ocr.pdf
- Vlhkost v nočním autobusu. *Vokno* [online]. 11. 1986. s. 25.[cit. 2021-11-02]. Dostupné z: http://scriptum.cz/soubory/scriptum/vokno/vokno_1986_11_ocr.pdf
- (RS). ...klidně dolů z oken. *Telegraf*. 1992, 1(153) (19920701), s. 13. ISSN 1210-0846.
- BÍLEK, Petr A. Básnický počín. *Nové knihy*. 1992, 32(9) (19920311), s. 3. ISSN 0322-922X.
- FÄRBER, Vratislav. Vzkazy z nicoty. *Literární noviny*. 1992, 3(23), s. 5. ISSN 1210-0021.
- HALADA, Andrej. Velký básník český J. H. Krchovský. *Tvar*. 1993, 4(3), s. 10. ISSN 0862-657X
- NOVOTNÝ, Vladimír. Událost, nebo umělost?. *Mladá fronta Dnes*. 1992, 3(67) (19920319), s. 14. ISSN 1210-1168.
- SMOLKA, Zdeněk. Neodekadence?. *Tvar*. 1997, 8(10), s. 7. ISSN 0862-657X.
- SZPUK, Roman. J. H. Krchovský, Noci, po nichž nepřichází ráno. *Akord*. 1993, 18(7), s. 44-45. ISSN 0862-6715.
- BURIÁN, Roman. Krchovského hra na schovávanou. *Slovo*. 1997, 89(226) (19970926), s. 8. ISSN 1211-6416.
- MLEJNEK, Josef. A nejsem ani nikdo jiný. *Lidové noviny*. 1997, 10(144) (19970621), s. 5. ISSN 0862-5921. Národní 9 [příloha], č. 25.
- SOLDÁN, Ladislav. Z poezie Hosta, 2: Recenze glosou s ukázkami. *Kam v Brně..* 1997, 41(10), s. 6-8. ISSN 1211-5304. Kam [příloha], roč. 3.
- SUK, Jan. Zbytky popela poezie. *Nové knihy*. 1997, 37(33) (19970910), s. 3. ISSN 0322-922X.
- HRBÁČ, Petr. Dodatky. *Tvar*. 1997, 8(21), s. 9. ISSN 0862-657X.

- PILAŘ, Martin, Pavel HRUŠKA a Petr BĚLEŠ. Telegrafické recenze. *Host*. 1998, 14(2), s. 77-79. ISSN 1211-9938.
- SEDLÁKOVÁ, Lenka. A co poezie?: Ještě stále žije! *Právo*. 1998, 8(55) (19980306), s. 10. ISSN 1211-2119.
- BURIÁN, Roman. J. H. Krchovský jde na dračku: Souborné vydání básní kultovního autora připravilo nakladatelství Host. *Rovnost*. 1998, 8(273), s. 12. ISSN 0862-7967.
- HALADA, Andrej. J. H. Krchovský: Básně. *Mladý svět*. 1999, 41(5), s. 43. ISSN 0323-2042.
- PEŇÁS, Jiří. Sám sobě zdál se sen. *Respekt*. 1998, 9(48), s. 18. ISSN 0862-6545.
- SLOMEK, Jaromír. Knihovnička Literárních novin: Knihkupectví Seidl. *Literární noviny*. 1998, 9(45), s. 16. ISSN 1210-0021.
- VAJCHR, Marek. O slavnostech a hostech. *Kritická příloha Revolver Revue*. 1999, č. 13, s. 65-72. ISSN 1211-118X.
- (NEJ). Lebky, zuby, nehty. *Nové knihy*. 1999, 39(2) (19990113), s. 4. ISSN 0322-922X.
- RIEDEL, Jaroslav. Klasická poezie i rockové texty v kolibřím vydání. *Slovo*. 1999, 91(277) (19991127), s. 13. ISSN 1211-6416.
- KOLAŘÍK, Karel. Podzimní blíženci?. *Tvar*. 2004, 15(1), s. 8-9. ISSN 0862-657X.
- MAINX, Oskar. Přítomný i mizející Krchovský. *Host*. 2004, 20(6), s. 66-67. ISSN 1211-9938.
- RAUVOLF, Josef, Jáchym TOPOL a Jaromír SLOMEK. J. H. Krchovský, Poslední list. *Instinkt*. 2004, 3(15), s. 56. ISSN 1213-774X.
- URBANEC, Jiří. Autostylizace v české poezii: (Jáchym Topol, Petr Placák, Jaroslav Pížl, J. H. Krchovský, Hana Fousková, Viola Fischerová, Karel Šiktanc). *Tvar*. 2005, 16(12), s. 12.
- VAJCHR, Marek. Čemu navzdory?. *Kritická příloha Revolver Revue*. 2004, č. 28, s. 56-58. ISSN 1211-118X.
- HORANSKÝ, Miloš. Ctitel hřbitova J. H. K. *Lidové noviny*. 2005, 18(40) (20050217), s. 25. ISSN 0862-5921.
- KOPÁČ, Radim. Cesta básníka Krchovského tam a zase zpátky. *Divadelní noviny*. 2005, 14(4), s. 11. ISSN 1210-471X.
- MAINX, Oskar. Dál nejdu ve svém předstírání---. *Host*. 2005, 21(8), s. 11-12. ISSN 1211-9938.

- ZÁRYBNICKÝ, Zdeněk. Na konci tunelu tma jako v prdeli: Úvaha nad poslední sbírkou básní J. H. Krchovského. *Literární novinky*. 2005, 1(3=13) (20050110), s. 7. ISSN 1804-7300.
- HORÁK, Ondřej. Laboratoř J. H. Krchovského. *Lidové noviny*. 2005, 18(188) (20050812), s. 20. ISSN 0862-5921.
- CHOCHOLATÝ, Miroslav. Sedmkrát z ptačí perspektivy: telegrafické recenze poezie. *Host*. 2005, 21(8), s. 63-64. ISSN 1211-9938.
- KAPRÁLOVÁ, Dora. Co se v mládí naučil J. H. Krchovský. *Mladá fronta Dnes*. 2005, 16(206) (20050902). Umění a kritika - Brněnská scéna [příloha], s. C/11. ISSN 1210-1168.
- KOPÁČ, Radim. Krchovského nezralé hrozny. *Právo*. 2005, 15(212) (20050909), s. 15. ISSN 1211-2119.
- MECNER, Petr. Nejnovější staré texty J. H. (Krchovského). *Protimluv*. 2005, 4(3), s. 69. ISSN 1802-0321.
- MIKULÁŠEK, Alexej. Z krchova a zase zpět. *Haló noviny. Obrys - Kmen*. 2010, 16(28), s. 2.
- PROBST, Vojtěch. Jak zobák narost. *Literární noviny*. 2010, 21(28), s. 19. ISSN 1210-0021.
- REISINGER, Vladislav. Klíště klíštěti. *Tvar*. 2010, 21(17), s. 21. ISSN 0862-657X
- HORANSKÝ, Miloš. Plyš na křídlech smrtihlava: J. H. Krchovský recituje své další sychravé sólo - Dvojité dno. *Lidové noviny*. 2011, 24(204) (20110831), s. 8. ISSN 0862-5921.
- KOPÁČ, Radim. Krchovského novinka je jeho nejslabší knihou. *Mladá fronta Dnes*. 2010, 21(295) (20101221), s. 7. ISSN 1210-1168.
- RACKOVÁ, Simona. A jede se dál... *Host*. 2011, 27(3), s. 67-68. ISSN 1211-9938.
- ŠTENGL, Petr. Když už se básníkovi nezvedne. *Psí víno*. 2011, 15(56), s. 53. ISSN 1801-0202.
- FAJTOVÁ, Marie. Brutální lyrika Krchovského a Singera. *Instinkt*. 2012, 11(2), s. 42. ISSN 1213-774X.
- DRDA, Adam. U nás ve sklepech: vychází antologie básní (a výtvarných prací) druhé generace undergroundu. *Babylon*. 2013, 22(5). ISSN 1211-4332. Literární a výtvarná příloha, s. II.

- CHUCHMA, Josef. Třaskavá nálož ve sklepe. *Lidové noviny*. 2014, 27(33) (20140208). ISSN 0862-5921. Orientace, s. ix.
- KADLECOVÁ, Kateřina. Výprava do podzemí: Revolver Revue vydala antologii poezie druhé undergroundové generace. *Reflex*. 2014, 25(1), s. 51. ISSN 0862-6634.
- KOVÁŘÍK, Miroslav. U nás ve sklepe... a dál?. *Tvar*. 2015, 26(1), s. 20. ISSN 0862-657X.
- ALEXA, Michael. Prostě Krcháč: šestašedesát nových básní J. H. Krchovského - nic více, nic méně. *Host*. 2016, 32(4), s. 90. ISSN 1211-9938.
- EXNER, Milan. Nasypat sýkorkám, a pak se zabít. *Tvar*. 2016, 27(10), s. 3. ISSN 0862-657X.
- FIC, Igor. Jsem ještě živ?. *Tvar*. 2016, 27(10), s. 3. ISSN 0862-657X.
- KRAJČIROVIČ, Jan. Jen samotu mám zde a všude. *Weles*. 2016, č. 65 léto, s. 103-104. ISSN 1214-2948.
- MELICHAR, Dominik. Ze současné české poezie XVI. *Lógr*. 2016, 6(19), s. 25-29. ISSN 1804-6835.
- CHUCHMA, Josef. Když ještě bývalo jaro. *Lidové noviny*. 2015, 28(271) (20151121). ISSN 0862-5921. Orientace [příloha], s. xii.
- LARVA, Kamil. J. H. Krchovský, Tak ještě jedno jaro tedy. *A2*. 2015, 11(17), s. 31. ISSN 1803-6635.
- KOPÁČ, Radim. Nikdo není tak sám jako já. *Lidové noviny*. 2020, 33(93) (20200421), s. 7. ISSN 0862-5921.
- (LAB). Krchovský naposled?. *Host*. 2009, 25(1), s. 5-6. ISSN 1211-9938.
- BYSTROVOVÁ, Marta. Krchovského humor a úzkosti. *Lidové noviny*. 2009, 22(34) (20090210), s. 20. ISSN 0862-5921.
- PEŇÁS, Jiří. J. H. Krchovský and Krch-off Band: Naposled. *Týden*. 2009, 16(17), s. 77. ISSN 1210-9940.
- BEZR, Ondřej. Krchovský ukazuje, jak zhudebnit jeho verše. *Mladá fronta Dnes*. 2016, 27(18) (20160122), s. 12. ISSN 1210-1168.
- KADLECOVÁ, Kateřina, et al. Pelmel. *Reflex*. 2016, 27(4), s. 60-61. ISSN 0862-6634.
- LÁBUS DRÁPAL, Vladimír. Krch-Off. *Voknoviny*. 2015, 1(7), s. 12. ISSN 2336-3789.
- KOCÁBEK, Antonín. Promyšlené Šílenství Milana Hlavsy. *Lidové noviny*. 1999, 12(98) (19990427), s. 10. ISSN 0862-5921.

- RAUVOLF, Josef. U Hlavsy se projevil jistý druh rozumného šílenství. *Mladá fronta Dnes*. 1999, 10(42) (19990219), s. 19. ISSN 1210-1168.

Prameny - knihy

- KRCHOVSKÝ, J. H. *Noci, po nichž nepřichází ráno: výběr z básnických sbírek z let 1978-1991*. Vyd. 3. Brno: Host, 1997, Edice poesie (Host). ISBN 80-86055-17-5.
- KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010. ISBN 978-80-7294-356-2.
- KRCHOVSKÝ, J. H. *Poslední list: (vybrané básně převážně z období 2001 až 2003)*. Brno: Petrov, 2003. ISBN 80-7227-172-5.
- KRCHOVSKÝ, J. H. *Nad jedním světem*. Brno: Host, 2004. ISBN 80-7294-137-2.
- KRCHOVSKÝ, J. H. *Dvojité dno: [básně a zápisky veršem převážně z roku 2009 a první poloviny roku 2010]*. Brno: Host, 2010. ISBN 978-80-7294-407-1.
- KRCHOVSKÝ, J. H. *Já už chci domů: básně a zápisky veršem 2011-2015*. Brno: Host, 2015. ISBN 978-80-7491-591-8.

Literatura

- HRUŠKA, Petr, Lubomír MACHALA, Libor VODIČKA a Jiří ZIZLER, ed. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008, ISBN 978-80-200-1630-0.
- FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády 21. století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014, ISBN 978-80-200-2410-7.
- MACHOVEC, Martin, ed. *Pohledy zevnitř: Česká undergroundová kultura ve svědectvích, dokumentech a interpretacích*. Praha: Pistorius & Olšanská, 2008. ISBN 978-80-8753-22-5.
- PILAŘ, Martin. *Underground: kapitoly o českém literárním undergroundu*. Brno: Host, 1999. Studium (Host). ISBN 80-860-5567-1.
- KARLÍK, Viktor, Marek VAJCHR a Edita BENÍŠKOVÁ, eds. *U nás ve sklepě: Antologie poesie druhé generace undergroundu*. Praha: Revolver Revue, 2013. ISBN 978-80-87037-56-0.
- ŠVEHLA, Marek. *Magor a jeho doba: život Ivana M. Jirouse*. Praha: Torst, 2017. ISBN 978-80-7215-555-2.

- JIROUS, Ivan Martin, PETRUŽELKOVÁ, Adéla, ed. *Magorova oáza*. Praha: Torst, 2019. ISBN 978-80-7215-587-3.
- ONUFEROVÁ, Edita a Terezie POKORNÁ, eds. *Magorova konference: k dílu I. M. Jirouse*. Praha: Revolver Revue, 2014. ISBN 978-80-87037-62-1.

Resumé

The topic of bachelor thesis is The Development of the Critical Reception of J. H. Krchovský's work in Context of the Second Czech Underground Generation. It is literally about critical reception of his work, which is divided into historical context of anti-communist Czech underground movement, historical period afterwards and analysis of critical reviews.

The first chapter about the Czech underground movement informs about the historical context of the period when J. H. Krchovský started to create his poetry. There are some informations about forming the movement, the underground bands, as The Plastic People of the Universe, The Primitives group et al and literary production. In the second chapter I try to capture the situation after the book market was totally glutted. We can find the informations about publishing houses, periodicals that were created after 1990 and writers, which could finally publish their books and works officially. Chapter called Critical Reception deal with the method I work with in the main chapter.

The main chapter is divided into period before 1989, when the Velvet revolution happened. There are some reviews from samizdat publications. Specifically published in periodical *Kritický sborník* and *Vokno*. The second part named *Poetry after 1990* includes all of the Krchovský's officially published poetry collections and compilations. There is also mentioned anthology *U nás ve sklepě*. The anthology includes the second Czech underground generation. Besides poems of the underground poets as Jáchym Topol, Vít Kremlička, Petr Placák and of course J. H. Krchovský there are also included paintings, photographs and sculptures of Viktor Karlík, David Němec, Pavel Reisenauer and others in the anthology. I also mentioned the only book of short stories ever published in the part called Prose. It is even a diglot version in Czech and German language. Although the book is able to get in bookstores since last year, the short stories were written by J. H. Krchovský in early eighties. The last part deal with the poems set in music and his own band called Krch – off band.

J. H. Krchovský is one of the most well-known poets in our country. His works are mostly published in publishing house *Host*. The aim of this thesis was to capture the critical reception of J. H. Krchovský's work, mostly since the nineties up to the present. Krchovský is perceived as classic which poetry is invariable. He is respected for the ability to record refined rhythm, rhymes with unexpected punchline and clarity of his poems. He is mostly mentioned as the neodecadence poet with his roots in the underground movement. The most common periodicals where were the reviews of his poetry books written were *Tvar* and *Host*.